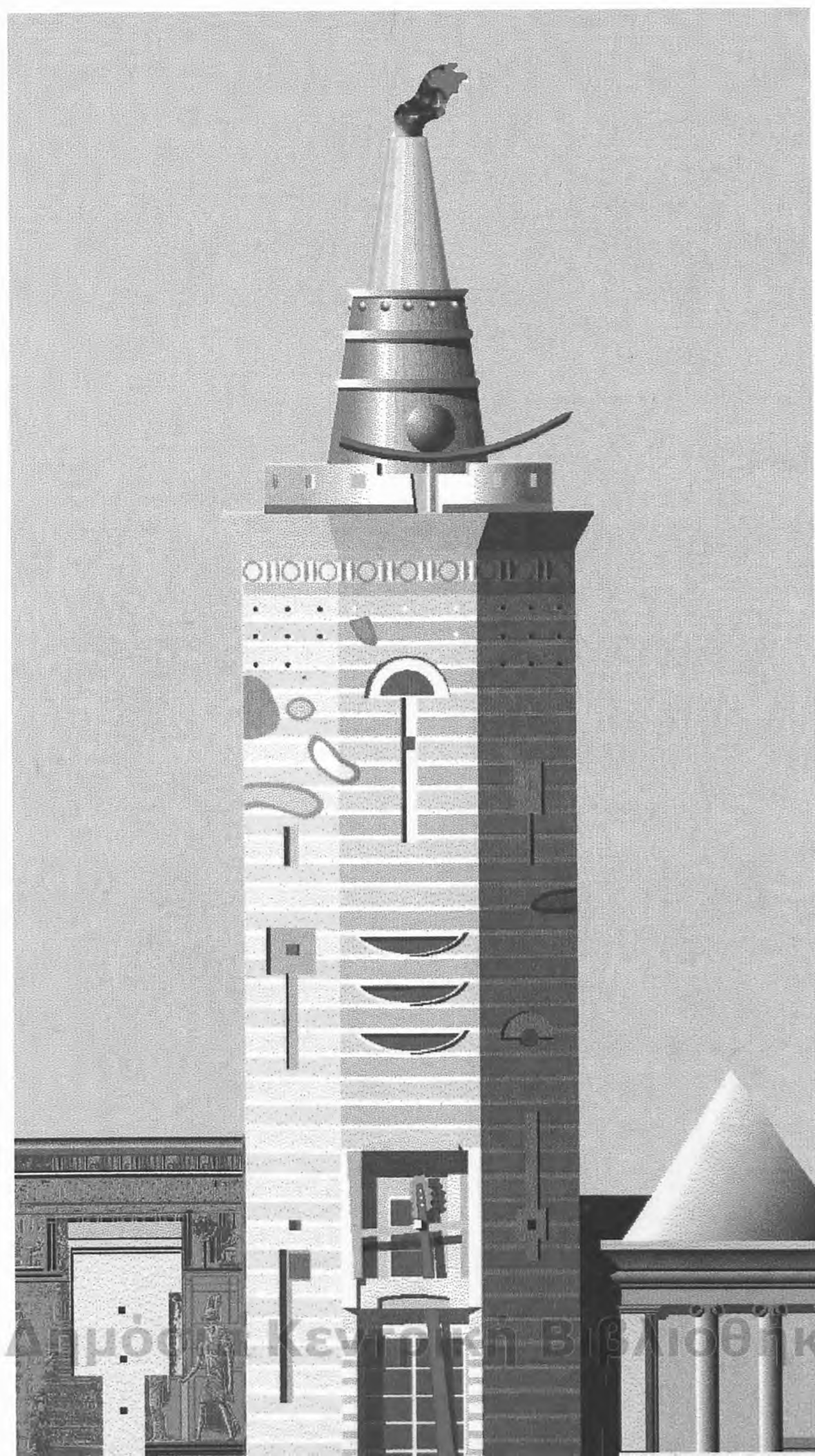

Ο Πύργος του ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ

WARLAMIS

Δημόσιο Κέντρο Βιβλιοθήκη Βέροιας

GRYER 01328

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΒΑΡΛΑΜΗΣ

Ο Πύργος του **ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ**

ΔΗΜΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ "ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΕΣ ΕΔΕΣΣΑΣ"

1996-97
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Z E I K A I B A Σ I Λ E Y E I

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ο Π Ρ Ο Ε Δ Ρ Ο Σ Τ Η Σ Δ Η Μ Ο Κ Ρ Α Τ Ι Α Σ

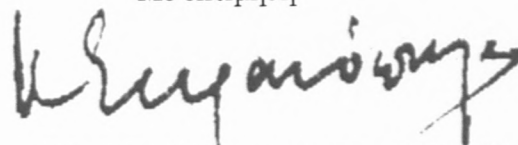
Αθήνα, 14 Οκτωβρίου 1996

Κύριε Δήμαρχε,

Με χαρά και ικανοποίηση υποδέχθηκα από την πρώτη στιγμή την πρωτοβουλία του Δήμου σας για την κατασκευή στην ωραία πόλη σας, Πύργου αφιερωμένου στον Μέγα Αλέξανδρο.

Ήδη με την ευκαιρία της Έκθεσης - παρουσίασης του όλου σχεδιασμού του ωραίου αυτού έργου σας απευθύνω τις θερμές ευχές μου για την απρόσκοπτη έναρξη και ολοκλήρωση των εργασιών και σας παρακαλώ να διαβιβάσετε τους χαιρετισμούς μου, προς όλους όσους συμμετέχουν και συμβάλουν στην πραγματοποίηση της ωραίας αυτής ιδέας.

Με εκτίμηση

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΤΕΦΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ο Πύργος της Έδεσσας

Χρόνια τώρα, νοιώθαμε την ανάγκη να τιμήσουμε με έναν τρόπο δυναμικό και πρωτότυπο, τον Μ. Αλέξανδρο, με ένα έργο τέχνης, που να φέρνει αυτή τη προσωπικότητα της παγκόσμιας ιστορίας, τόσο άμεσα, τόσο έντονα, τόσο κοντά, και ταυτόχρονα να ξεφύγουμε από την ακινησία του στατικού μνημειακού αγάλματος.

Θέλαμε να τιμήσουμε τον Μ. Αλέξανδρο, μ' ένα έργο, που να μεταδίδει στον επισκέπτη του οραματισμούς. Να δημιουργεί ενδιαφέροντα. Να δίνει διεξόδους στο πνεύμα και τη δράση.

Είχαμε την τύχη, το 1993, να συνεργαστούμε με το αναγνωρισμένο διεθνώς, αρχιτέκτονα και καλλιτέχνη Ευθύμη Βαρλάμη και τους συνεργάτες του, σ' ένα πρόγραμμα με τον τίτλο "Ακαδημία Τέχνης για Παιδιά".

Είχαμε επίσης την ευκαιρία να τον επισκεφθούμε, με μια αντιπροσωπεία του Δημοτικού Συμβουλίου στην Βιέννη όπου ζει και εργάζεται και να συζητήσουμε την ιδέα του για τον "Πύργο του Μ. Αλεξάνδρου" στην Έδεσσα.

Με την απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Έδεσσας, να τιμήσουμε τον Μ. Αλέξανδρο χτίζοντας έναν πύργο αφιερωμένο στο πάντοτε επίκαιρο πνεύμα του, δημιουργούμε μια ΕΙΔΗΣΗ για όλο τον κόσμο, που δηλώνει ζωντάνια, ειρήνευση, ελπίδα και ανοίγει έναν διαπολιτιστικό διάλογο, βεβαιώνοντας την οικουμένη για την ιστορική συνέχεια και την συγγένεια της σύγχρονης Ελλάδας με την αρχαία Ελλάδα.

Χρήστος Βοσνάκης

ΔΗΜΑΡΧΟΣ ΕΔΕΣΣΑΣ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΕΔΕΣΣΑΣ • Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Εδώ κι ένα χρόνο εργαζόμαστε εντατικά στο σχεδιασμό και τη σύλληψη του Πύργου της Έδεσσας σε συνεργασία με την τεχνική υπηρεσία του Δήμου Έδεσσας.

Η μελέτη έχει σφαιρικό χαρακτήρα. Περιλαμβάνει όλο το περιβάλλον της περιοχής του εργοστασίου στον Ψηλό Βράχο, μια διαμόρφωση που θα μετατρέψει την εγκαταλελειμμένη αυτή περιοχή σ' ένα σημαντικό αξιοθέατο παγκόσμιας φήμης και ποιότητας. Παράλληλα με την αρχιτεκτονική μελέτη έπρεπε να σχεδιαστεί και να μελετηθεί το πρόγραμμα ανάπτυξης και λειτουργίας του όλου συγκροτήματος. Στο πρόγραμμα αυτό συμπεριλαμβάνεται ο σχεδιασμός και παραγωγή διαφόρων αντικειμένων -design- καθημερινής χρήσης που μεταφέρουν και συνδέουν τη σημερινή πραγματικότητα με την αρχαία Ελληνική παράδοση και ιδιαίτερα την παγκοσμιότητα της Αλεξανδρινής εποχής. Στη λειτουργία αυτής της αναπτυξιακής μονάδος προβλέπεται και η ίδρυση ενός κέντρου εκπαίδευσης και σχεδιασμού (design center) με στόχο να πρωτοστατήσει η Έδεσσα στη Μακεδονία και στα Βαλκάνια. Το κέντρο έχει φιλοδοξία να αγκαλιάσει όλες τις παραγωγικές μονάδες και να απαντήσει στα καυτά προβλήματα της εκπαίδευσης και της απασχόλησης για τους νέους της περιοχής. Μια και στην Ελλάδα δεν υπάρχει σχολή εφαρμοσμένης τέχνης θα ήταν ευχής έργον να γίνει η αρχή σε αυτή την κρίσιμη περιοχή της Μακεδονίας που έχει ανάγκη ν' ασφαλίσει το μέλλον και την ταυτότητα των ανθρώπων. Αυτή η Σχολή της Μακεδονίας που θα συνοδεύει τον Πύργο του Αλέξανδρου θ' αρχίσει με εκπαιδευτικά σεμινάρια διεθνών και φημισμένων designer με προοπτική την προβολή των προϊόντων της Ελλάδος στην Ευρώπη στον ανοιχτό αυτό συναγωνισμό της σύγχρονης παγκόσμιας αγοράς. Η μεταφορά των νέων ανθρώπων από επαγγέλματα της υπηρεσίας σε καινούργιες δραστηριότητες με δυνατότητες παραγωγής δημιουργίας στη διεθνή αγορά, ανοίγει οπωσδήποτε καινούργιους ορίζοντες για όλη την περιοχή. Τα προγράμματα αυτά θα αναφέρονται στους αναπτυξιακούς τομείς της εκπαίδευσης, του πολιτισμού, της βιομηχανίας και του τουρισμού.

Το αρχιτεκτονικό αυτό σύνολο ανήκει στην κατηγορία των δραστήριων κτιρίων που συγκαταλέγονται στα αξιοθέατα του κόσμου. Σαν ένα έργο μ' αυτό το χαρακτήρα σημαίνει ότι αγγίζει τα όνειρα και τους πόθους των ανθρώπων, βρίσκεται σε συνεχή δράση αειφόρου παραγωγής, συνδέει το μέλλον της πόλης με τη δημιουργία. Είναι έργο που έχει τη φιλοδοξία να απαντήσει στην ορμητική πρόκληση της φύσης και να δώσει ένα αντίβαρο της ανθρώπινης δημιουργίας αντάξιο του μεγαλείου των καταρρακτών της Έδεσσας.

Η σημαντικότητα της Έδεσσας αλλάζει αμέσως όταν συνειδητοποιούμε την προνομioύχο γεωπολιτική της θέση, σαν γέφυρα - κρίκος ανάμεσα στο Βορρά και το Νότο, την Ανατολή και τη Δύση. Με την πραγμάτωση του Πύργου η Έδεσσα αποκτά μια αφάνταστη δυνατότητα για πρωτοποριακές

πρωτοβουλίες και ανοίγει γιαυτήν ένας πρωταγωνιστικός ρόλος στο σύνδεσμο των μικρών Ευρωπαϊκών πόλεων του μεγέθους της Έδεσσας.

Πως ορίζεται το μέλλον της μικρής Ευρωπαϊκής πόλης;

Ποιες κατευθύνσεις, ποια πρότυπα θα ακολουθήσει η μικρή πόλη τον 21ο αιώνα;

Μια σειρά από διεθνή συνέδρια που θα αναφέρονται στην επέκταση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας στην Εγγύς Ανατολή και στην Αφρική στον τομέα των μικρών πόλεων ασφαλίζει στην Έδεσσα έναν πρωτοποριακό χαρακτήρα και διευκολύνει την διεθνοποίησή της. Στην αναγκαιότητα αυτής της διεθνοποίησης το Αλεξανδρινό πρότυπο του σεβασμού ετερογενών πολιτισμών δηλώνει καθαρά την ανθρωπιστική αυτή ειρηνική στρατηγική της συνύπαρξης των λαών και των πολιτισμών. Το μήνυμα του Πύργου της Έδεσσας είναι ευανάγνωστο όχι μόνο στο Πανελλήνιο αλλά και στο Πανευρωπαϊκό κοινό. Η πραγμάτωση του Πύργου είναι η de facto πραγμάτωση ενός κέντρου της δημιουργίας, ενός εργοστασίου των ιδεών.

Το φυσικό περιβάλλον και η αρχιτεκτονική

Κάθε ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ έχει τη δική της ιδιοσυγκρασία, τα δικά της μυστικά παράθυρα απ' όπου μας φανερώνονται άλλες εικόνες στις διαστάσεις του χώρου και του χρόνου. Η Ελλάδα είναι γεμάτη από ιερές τοποθεσίες. ΤΟΠΟΘΕΣΙΕΣ που περιέχουν αυτή τη σφαιρική σύνδεση με το σύμπαν. ΤΟΠΟΘΕΣΙΕΣ που ευκολύνουν αυτή την διπλή μεταφορά, την αντικειμενική συνειδητοποίηση και την απέραντη σύνδεση με την πλασματική ουσία του βιότοπου.

Η απόφαση, ο σχεδιασμός ενός αρχιτεκτονικού έργου προϋποθέτει μία σφαιρική και ακριβή ανίχνευση της μορφολογίας του χώρου, της πλασματικής ουσίας του βιότοπου.

Το φυσικό περιβάλλον της πόλης της Έδεσσας δεν μπορεί να ειπωθεί σαν ένα ουδέτερο τοπίο με αισθητικά και αντικειμενικά στοιχεία. Σαν βιότοπος, σαν χώρος ζωής δεν μπορεί το φυσικό περιβάλλον να αποσπασθεί και να ανεξαρτητοποιηθεί από τις οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις των ανθρώπων της περιοχής. Οι άνθρωποι δεν περιέχονται μέσα στο φυσικό τοπίο ως ουδέτερα στοιχεία. Συνυπάρχουν με το φυσικό τους τοπίο, το βιώνουν, και το οικειοποιούνται, ανάλογα με τις δυνατότητές του και τα προγράμματα της δραστηριότητας και της αξιοποίησης. Οι ιδιότητες και οι δυνατότητες ενός φυσικού τοπίου, μας διευκολύνουν να κατανοήσουμε και να δικαιολογήσουμε την εκλογή ενός χώρου, την οργάνωσή του και την βαθύτερη πλασματική του ουσία.

Οι άνθρωποι που ξέρουν να αναπνέουν τον βιότοπό τους, γνωρίζουν την γεύση του, την μυρωδιά του, την φωταγωγία

του, την ατμόσφαιρά του. Αυτή η βιοτοπική αίσθηση των ανθρώπων που ζούνε τον χώρο τους, είναι μία σταθερά αμετάβλητη ουσία που ορίζει το βάθος και την αξία κάθε δραστηριότητας.

Στην μνήμη των ανθρώπων ζούνε και οι ιστορικές δραστηριότητες από την προϊστορική και αρχαϊκή περίοδο μέχρι σήμερα.

Ποια ήταν η μορφολογία της Έδεσσας στο προϊστορικό φυσικό περιβάλλον; Ποια η νεολιθική της μορφή; Πως ήτανε την εποχή του Αλέξανδρου; Ποια ήτανε η Έδεσσα του Βυζαντίου; Η Έδεσσα της τουρκοκρατίας; Η Έδεσσα του 20ου αιώνα; Η Έδεσσα του μέλλοντος;

Για να βρούμε απάντηση σε όλες αυτές τις ερωτήσεις, θα πρέπει να αφουγκραστούμε την απλή γλώσσα των ανθρώπων μας, να αγγίξουμε την λαϊκή μας παράδοση, να σεβαστούμε τους πόθους και τα όνειρα και να απαντήσουμε με αντίστοιχα οράματα. Αν και σπούδασα και διδάξα σε πολλά πανεπιστήμια, τις βαθύτερές μου γνώσεις για τον Ελληνικό χώρο τις διδάχτηκα σπουδάζοντας και μελετώντας την λαϊκή μας παράδοση με εργολάβους και μαστόρους που είχαν για μεγαλύτερη τους τιμή να συλλάβουν και να χτίσουν το πιο όμορφο καμπαναριό του χωριού, της επαρχίας, της χώρας, με μόνο κριτή την αισθητική βιοενέργεια του τόπου.

Το φυσικό οροπέδιο της Έδεσσας αντίστοιχο με το οροπέδιο της Νάουσας και της Βέρροιας έχει μία ιδιαίτερη ιδιοσυγκρασία, μία ιδιαίτερη σκηνοθετική πλοκή που χαρακτηρίζεται από την φωτοσκίαση των βουνών και το άνοιγμα του κάμπου. Σε αυτό το φυσικό σκαλοπάτι οι καταρράκτες, τα ορμητικά νερά των βουνών, φανερώνουν έντονα την οικολογική ανακύκλωση του φυσικού περιβάλλοντος. Οι συντεταγμένες είναι καθορισμένες. Οι κατακόρυφες και οι οριζόντιες. Η κάθετη δομή του καταρράκτη που συνδέει τον ουρανό με την γη και κλείνει μέσα της αυτή την αντίθεση της φύσης, το μεγαλείο της και το πρόσταγμά της, έγινε το φυσικό πρότυπο της αρχιτεκτονικής μου λύσης. Αυτά τα δύο στοιχεία διάλεξα για την αρχιτεκτονική μου σύνθεση, του Πύργου της Έδεσσας, του Πύργου του Αλέξανδρου. Σαν μία τυπολογική μεταφορά για την σύνδεση του "άνω" και του "κάτω", του Θεού και των ανθρώπων, του παρελθόντος και του μέλλοντος, της ιστορίας και του σχεδιασμού του μέλλοντος.

Λειτουργία και οργάνωση του αρχιτεκτονικού συνόλου

Στην ουσία ο Πύργος του Αλέξανδρου, όπως ονομάσαμε τον Πύργο της Έδεσσας, έχει πολλές λειτουργίες. Η πιο κεντρική είναι να συνοδεύσει τους νέους της Έδεσσας με ένα πολύμορφο τρόπο στην επαγγελματική τους εκπαίδευση και τον προσανατολισμό. Με τον Πύργο του Αλέξανδρου η Έδεσσα αποκτά ένα αξιοθέατο έργο, αποκτά ένα σύμβολο

αφιερωμένο στην μνήμη και το μεγαλείο του Μεγαλέξανδρου σαν γενέτειρα περιοχή του. Μόνιμες και περιοδικές δραστηριότητες αναφέρονται στον δημιουργικό διάλογο ανάμεσα στον Ελληνισμό και στους πολιτισμούς της Ευρώπης, της Ασίας, της Αφρικής και της Αμερικής. Οι περιβάλλοντες χώροι του Πύργου θα δημιουργηθούν έτσι ώστε να εμπλουτίζουν με ιστορικό τρόπο τον κόσμο του Αλέξανδρου, το πνεύμα του και την ορμή του.

Στην ξενάγηση και περιδιάβαση του αρχιτεκτονικού χώρου, υπάρχουν σταθμοί που θα αναφέρονται στα σημαντικά ιστορικά γεγονότα. Μεγάλες πήλινες πλάκες θα περιέχουν τα πιο ενδιαφέροντα ιστορικά κείμενα του Πλούταρχου, του Αρριανού και άλλων συγγραφέων. Στην ουσία πρόκειται για ένα πολύτοπο πολιτισμικό χώρο με κεντρική σκηνοθεσία, τον διάλογο των πολιτισμών. Η προοπτική είναι φαντασμαγορική, εάν σκεφθεί κανείς ότι είναι η πρώτη φορά που στην σύγχρονη Ελλάδα πραγματοποιείται ένα έργο που δεν αναφέρεται σε μία ρομαντική αντίληψη της ιστορίας, αλλά είναι ένα έργο που απεικονίζει με το αίσθημα της ιστορικής παράδοσης, το μέλλον μίας πόλης. Ο Πύργος του Αλέξανδρου γίνεται σύμβολο της επιβίωσης του Ελληνισμού με πολυσύνθετο σχεδιασμό και προοπτική. Το έργο θα δράσει, θα αναπαράγει και θα πλουτίσει την ταυτότητα της Έδεσσας, την Μακεδονία, την Ελλάδα, την Ευρώπη.

Δραστήρια οικοτεχνία* - παθητική αρχιτεκτονική

**οικοτεχνία = τέχνη του κτίζειν τον οίκο*

Είναι σπάνια τα αρχιτεκτονικά έργα τα οποία παράγουν και συμβολίζουν με την ίδια τους την μορφή την αειφόρο ανάπτυξη ενός τόπου. Ένα έργο σύμβολο, συγκινεί τις ανθρώπινες καρδιές και συμπαραστέκεται τους πόθους και τα όνειρα του λαού.

Είμαστε Έλληνες! Οι ακαδημαϊκές μας γνώσεις μπορεί να είναι λίγες για το παρελθόν και την ιστορία μας, αλλά το αίσθημα ότι ο Αλέξανδρος είναι παιδί μας και σπλάχνο μας, είναι το μεγαλύτερο φυλαχτό, γιατί μόνο αυτό τον κάνει να ζει και να βασιλεύει.

Ένα έργο που αναφέρεται στο μεγαλείο του Αλέξανδρου σκιρτά τις καρδιές όλων των Ελλήνων. Γιατί είναι έργο που μιλάει στα βαθιά, στα μέσα μας και περικλείει έντονη ενέργεια για πολλαπλές δραστηριότητες. Και το κυριότερο η πρόσκληση, το κάλεσμα της Έδεσσας, σε όλους τους Έλληνες. Να επισκεφθούν και να αγκαλιάσουν αυτό το μικρό θαύμα της σύγχρονης Ελλάδος, αυτή την κρυφή Ακρόπολη της Μακεδονίας.

Δραστήρια αρχιτεκτονικά έργα αυτής της κατηγορίας, που είναι προορισμένα να ανήκουν όχι μόνο σε εμάς τους Έλληνες, αλλά στο σύνολο της ανθρωπότητας, είναι οι Δελφοί, η Αγία-Σοφία, ο Παρθενώνας, η Κνωσός, η Λίνδος, είναι ο Πύργος του

Αλέξανδρου. Έργα και τόποι που δεν μπορούν να χορτάσουν οι άνθρωποι. Έργα σύμβολα που συνοδεύουν γενεές γενεών. Λίγο χρειάζεται να σκεφθούμε για να αισθανθούμε την δραματική αντίθεση της φτωχής οικοτεχνίας της Ελληνικής πολυκατοικίας. Τι δυνατότητες και τι αξίες καταστρέφονται; Η παθητική αρχιτεκτονική αρχίζει να διαλύεται μόλις ετοιμαστεί και παραδοθεί η οικοδομή. Η δραστήρια οικοτεχνία - οικοδομή με συμβολικό χαρακτήρα μπορεί να διατηρήσει την ζωντάνια της, ακόμα κι αν γίνει ερείπιο ή καταστραφεί η υλική της υπόσταση. Ας θυμηθούμε την απάντηση του Γεωργίου Παπανδρέου στην πρόκληση του Χρυσόστοφ ότι με μία βόμβα είναι σε θέση να εξαφανίσει τον Παρθενώνα δια παντός "...η ιδέα του συμβόλου και η ψυχή των πνευματικών μνημείων είναι αθάνατη, απρόσβλητη....."

Ο Πύργος του Αλέξανδρου και η ακτινοβολία του

Η αξία ενός έργου ορίζεται από το πρόσταγμα της εποχής του. Βρισκόμαστε στο τέλος του 20ου αιώνα. Ένας αιώνας φεύγει χωρίς η Ελλάδα να δώσει το παρόν της και να δηλώσει την παρουσία της στην σκηνή του αιώνα. Δεν θέλω να ασχοληθώ με τα αίτια. Η Ελλάδα δεν έχει να δείξει ένα έργο που να εντάσσεται σαν ντοκουμέντο της ανανέωσης της τέχνης και της δημιουργίας του 20ου αιώνα. Για την σύλληψη της προοπτικής του 21ου αιώνα και τις νέες πρωτοβουλίες, η Ελλάδα είναι σε θέση να παίξει έναν πολύ δυναμικό ρόλο. Με την παιδική αθωότητα της αγνώστιας και με εφόδιο την ιστορική της αίσθηση, μπορεί η Ελλάδα να δώσει πρότυπα και παραδείγματα στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Η τέχνη του 20ου αιώνα δημιούργησε πολλές κατηγορίες και μετέτρεψε το νέο κίνημα της τέχνης σε ένα αποκλειστικό και αποκλεισμένο φαινόμενο του μοντερνισμού. Ο μοντερνισμός στάθηκε ο θάνατος της κλασικής μοντέρνας ανανέωσης. Διέκοψε και σταμάτησε την ιστορική σύνδεση και χώρισε το κοινωνικό σύνολο σε μία δυσανάλογη φατρία ανάμεσα στην ολιγαρχία των μυημένων - ειδικών και στις αναλφάβητες μάζες. Είναι καιρός να μικραίνει το χάσμα που αυξάνεται συνεχώς ανάμεσα στους δημιουργούς και τους απλούς ανθρώπους. Τους ανθρώπους που αισθάνονται αλλά δεν τους επιτρέπεται η είσοδος στην επίκαιρη εξέλιξη της τέχνης. Δεν πιστεύω στην ολιγαρχία των μυημένων και μορφωμένων. Πιστεύω στην δύναμη της δημοκρατίας και προσπαθώ με την τέχνη μου να πλησιάσω όσο μπορώ το σύνολο, τους ανθρώπους μου, τους ανθρώπους που είναι σε θέση να αισθάνονται. Παραμένω έτσι πιστός στο μήνυμα του μεγάλου Αμερικανού δασκάλου μου Φρέντερικ Κίςλερ που διαλαλεί την απομάκρυνση της τέχνης από τα Μουσεία, τις αίθουσες τέχνης και ζητά την επιστροφή της στους δρόμους της καθημερινής ζωής. Η τέχνη είναι ένα ζωντανό όργανο του κοινωνικού συνόλου κι όχι προνόμιο του κεφαλαίου και των

συλλεκτών. Γι αυτό με τον Πύργο της Έδεσσας, απαντώ στην πρόκληση του δασκάλου μου που εφνύρε το όρο "το ατέλειωτο σπίτι", την αρχιτεκτονική που δεν τελειώνει, που είναι η διαδικασία της πραγμάτωσης μίας ιδέας στον χρόνο. Ας θυμηθούμε το παράδειγμα της ατέλειωτης εκκλησίας της "Αγίας Οικογένειας" του Γκάουντι στην Βαρκελώνη. Απαντώ στο έργο του Κίςλερ που πραγμάτωσε στην Ιερουσαλήμ το "The shrine of the book", "το ιεροφυλάκιο των μνημείων", αναφέρομαι στο "endless house", το ατέλειωτο σπίτι, έργο που φυλάγεται στην συλλογή του Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης της Νέας Υόρκης, αναφέρομαι στον Robert A. M. Stern στην de-construction του Frank O. Gehry, στον Eric Owen Moos, στο Μουσείο του H. Hollein που σχεδίασε τα έγκατα του βράχου του Σαλτζμπουργκ. Αναφέρομαι στον χαμένο φάρο της Αλεξάνδρειας, στο καμπαναριό του Αϊ Δημήτρη στη Μεσαριά της Σαντορίνης, για να με δώσει δύναμη ο Θεός να τα ξεπεράσω στην ομορφιά και στην χάρη με τον Πύργο του Αλέξανδρου.

Παγκόσμια Αγορά

Αυτό που μας απασχόλησε περισσότερο στην διάρκεια της μελέτης μας, από τον Οκτώβριο του '95 μέχρι σήμερα, ήταν η συνάρτηση μίας στρατηγικής που θα είχε στόχο την αύξηση της σημαντικότητας και την ταύτιση της πόλης της Έδεσσας. Ένα τέτοιο σφαιρικό έργο δεν μπορεί να αρκείται μόνο στην αρχιτεκτονική του σύλληψη, τον σχεδιασμό και την πραγμάτωση του. Το πιο σημαντικό είναι, το γεγονός πως συνοδεύουμε αυτή την δημιουργία με αγάπη και πάθος. Κι όλο αυτό το έντονο ενδιαφέρον μας καταλήγει σε μία οικονομοτεχνική μελέτη ενός πλάνου ανάπτυξης που αφορά την λειτουργία και την αξιοποίηση του όλου έργου. Στην ουσία ένα δημιουργικό έργο μεταφέρεται στο επίπεδο ενός κέντρου ανάπτυξης και σχεδιασμού της Βορείου Ελλάδος. Ένα κέντρο που συμπεριλαμβάνει την εκπαίδευση και τον σφαιρικό σχεδιασμό για την υποστήριξη της βιομηχανικής εξέλιξης, της τουριστικής ποιοτικής ανόδου, τη συμπάρσταση των μικρών βιοτεχνιών και οικοτεχνιών και την ιδέα της ίδρυσης μίας πανεπιστημιακής μονάδας για έρευνα και εκπαίδευση στο χώρο της αρχιτεκτονικής και του design. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε δεν είναι απλό, το πως δηλαδή θα δώσουμε αυτή την σημαντικότητα στην Έδεσσα ώστε η ζωή της και τα μηνύματά της να συνδεθούν με τα παγκόσμια κανάλια ειδήσεων. Για την κατασκευή αυτής της τεχνοδομής που θα δώσει την σύνδεση με τις διεθνείς λεωφόρους των ειδήσεων και των πληροφοριών, σχεδιάστηκαν πολλές εκδοχές. Μια αναφέρεται στον χρυσαφένιο Πύργο (the Golden Tower). Η παγκόσμια "οικογένεια" των πύργων, σύμβολα της ανάτασης και της διάθεσης για πνευματοποίηση υποδέχονται τον Χρυσαφένιο Πύργο της Έδεσσας, τον περήφανο πύργο του

Μεγαλέξανδρου. Μία τέτοια είδηση συναρπάζει όλο τον κόσμο.

Πως μία μικρή πόλη ξέρει να τιμάει το μεγαλείο του Αλέξανδρου;

Στην δεύτερη εκδοχή ο Πύργος της Έδεσσας είναι ο φάρος της Μακεδονίας, με στόχο την ανάληψη πρωτοβουλιών και ενός ηγετικού ρόλου στον δυναμικό αναπτυξιακό χώρο των Βαλκανίων. Μία μικρή πόλη βάζει θεμέλια και υψώνεται να πρωτοστατήσει στον Ευρωπαϊκό ορίζοντα. Ο Πύργος είναι το κενοτάφιο του Μεγαλέξανδρου, όπου φυλάγεται το απέραντο πνεύμα του. Η αναγκαιότητα της σημαντικότητας του έργου, συνδέεται άμεσα με την αναγκαιότητα της σύνδεσής μας με την παγκόσμια αγορά. Αγορά, "ισηγορία" είναι η ρίζα της δημοκρατίας όπου καλούνται να συμμετέχουν όλοι οι πολίτες.

Ονειρεύομαι να διαβάσω στις διεθνείς εφημερίδες τον τίτλο "The Greeks are coming" οι Έλληνες έρχονται, με σχέδια, με προγράμματα, με αντικείμενα, με ιδέες. Ο Πύργος της Έδεσσας είναι το αγέρωχο εργοστάσιο των ιδεών για την ανανέωση των Βαλκανίων, για την ανανέωση της Ευρώπης.

Από τον αρχιτεκτονικό σχεδιασμό στη σύλληψη των μικρών αντικειμένων

Ο Πύργος της Έδεσσας έχει παραγωγικό χαρακτήρα. Γίνεται όπως είπαμε μία τράπεζα ιδεών και αρχίζει να παράγει ιδέες και προϊόντα που γίνονται περιζήτητα στην παγκόσμια αγορά. Και όλα αυτά στην Έδεσσα;

Και βέβαια το έργο δεν αναφέρεται μόνο στην αισθητική παρατήρηση, αλλά έχει για σκοπό και πρόγραμμα να καλύψει το πρόβλημα της απασχόλησης των νέων. Αρχίζει με μία μικρή ομάδα δέκα αγοριών και κοριτσιών που θα εκπαιδεύονται να παράγουν τα σχεδιασμένα προϊόντα του Πύργου στην Έδεσσα. Η εκπαίδευση έχει βαθύ χαρακτήρα σε τέτοιο βαθμό που να καταστήσει ικανή την μικρή αυτή ομάδα, να σχεδιάζει και να αναπτύσσει καινούργιες ιδέες από μόνη της που αναφέρονται στον φυσικό πλούτο της Έδεσσας, στην ιστορική παράδοσή της και στις ανάγκες της αγοράς. Το πρόγραμμα της σύλληψης μίας συλλογής "Edessa collection" που εμπνέεται από την ιστορική κλασική γραμμή, έπρεπε να σχεδιαστεί και να στηθεί έτσι, ώστε να απαντάει στις ανάγκες της Ελληνικής και Ευρωπαϊκής αγοράς. Είναι μία πρώτη προσπάθεια να ανασυντεθεί η σύγχρονη δημιουργία μας με την πανάρχαια παράδοση της Ελληνικής αγγειοπλαστικής τέχνης. Η συλλογή της Έδεσσας - Alexander Collection - παρουσιάζει τα πρώτα σύγχρονα Ελληνικά αγγεία που από την πρώτη τους εμφάνιση υπόσχονται μεγάλη εξέλιξη και επιτυχία.

1996. Τα αγγεία της Έδεσσας. Τα χαλιά της Έδεσσας. Ο Πύργος της Έδεσσας, που μικραίνει και γίνεται επιτραπέζιο ρολόι από χρυσάφι και πορσελάνη.

Με το πρωτοποριακό αυτό αναπτυξιακό πρόγραμμα, γίνεται όντως μία συγκινητική προσπάθεια των δημιουργών να πλησιάσουν και να ασφαλίσουν διαχρονικά την εργασία και την παραγωγή στο ανθρώπινο δυναμικό της πόλης.

Τέχνη και επιχειρηματική δραστηριότητα καταλήγουν έτσι σε μία δραστήρια κοινωνική ενότητα. Η τέχνη και η οικονομία στην υπηρεσία της κοινωνικής ανανέωσης.

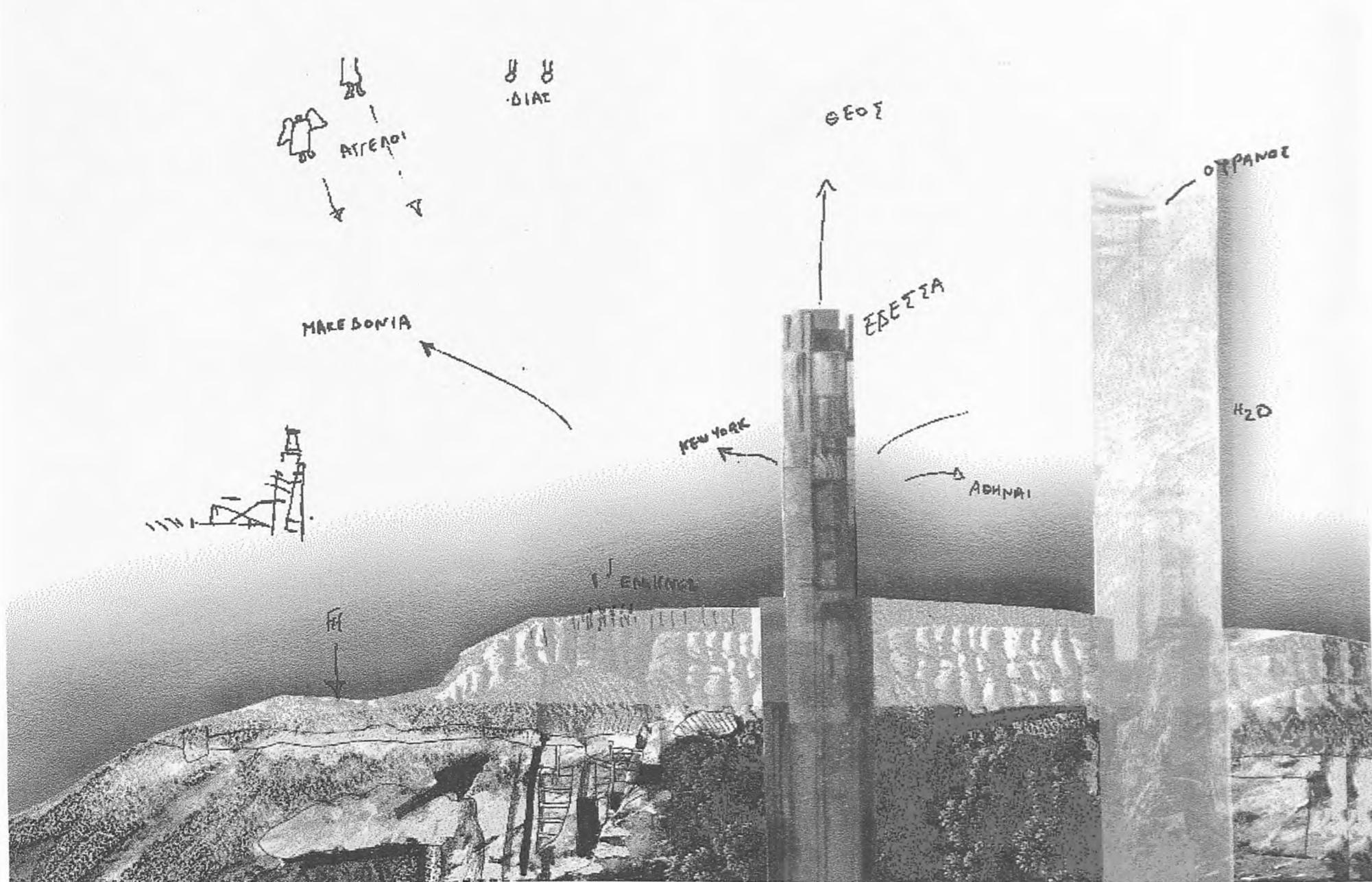
Η σφαιρική τέχνη απαντάει με αρμονικό τρόπο στα προβλήματα της επιβίωσης και της ασφάλισης της ταυτότητας των ανθρώπων. Η κατεύθυνση αυτή δεν περιέχει τον κίνδυνο της υποβάθμισης του επιπέδου και της ποιότητας της τέχνης, παρά μεταφέρει το μήνυμα της ισηγορίας της αγοράς, όπου οι άνθρωποι μοιράζονται αρμονικά τις υπεραξίες και τα αγαθά της δημιουργίας. " Η Τέχνη για τους ανθρώπους" δεν στολίζει σαλόνια μεγιστάνων, παρά ανεβάζει την περηφάνια και την χαρά της δημιουργίας στους πιο απλούς ανθρώπους. Για να γίνουν όλα αυτά χρειάζεται πίστη, αφοσίωση και δημιουργική επαγρύπνηση στο χρόνο.

Η συνεργασία μας αυτή με την πόλη της Έδεσσας δεν τελειώνει με την παράδοση των σχεδίων και την πραγμάτωση του έργου. Ένα έργο μου δεν είναι αντικείμενο συμφωνίας των χρονικών ορίων. Η Έδεσσα κερδίζει μία δημιουργική ομάδα που θα την συμπαραστέκεται σε όλες της τις ανάγκες, στα παιδιά της, στα οράματά της, στις αδυναμίες της, στα προβλήματά της και στο μέλλον της. Το βάθος αυτού του έργου ορίζεται απ αυτή την μακρόχρονη συνεργασία με τους ανθρώπους της Έδεσσας, με την προοπτική της φιλίας και της αγάπης.

Δουλέψαμε ένα χρόνο δώδεκα αρχιτέκτονες και σχεδιαστές Έλληνες και Αυστριακοί, με μεγάλη αφοσίωση και μόχθο. Εύχομαι τα δώρα μας να συγκινήσουν όλους τους Έλληνες.

Οκτώβριος 1996

ΒΑΡΛΑΜΗΣ

Ο πέτρινος και ο υδάτινος καταρράκτης

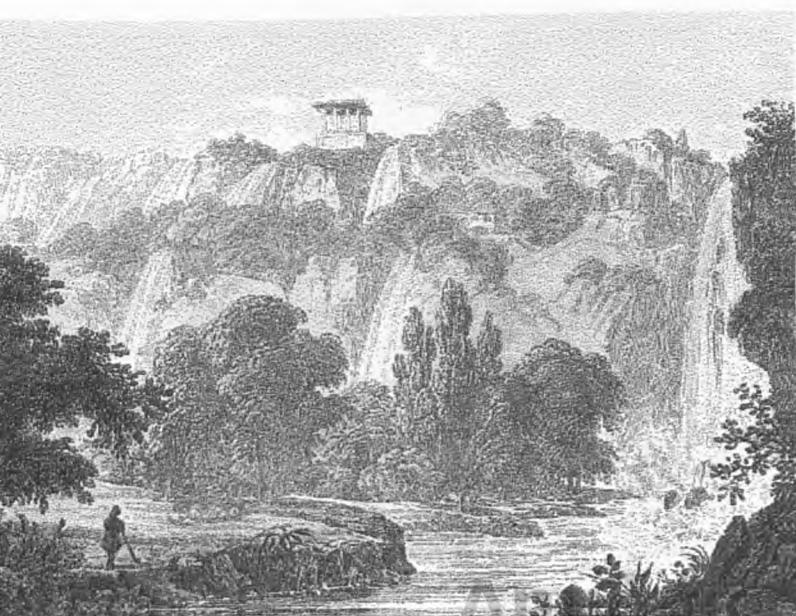
Δημοτική Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Η Έδεσσα

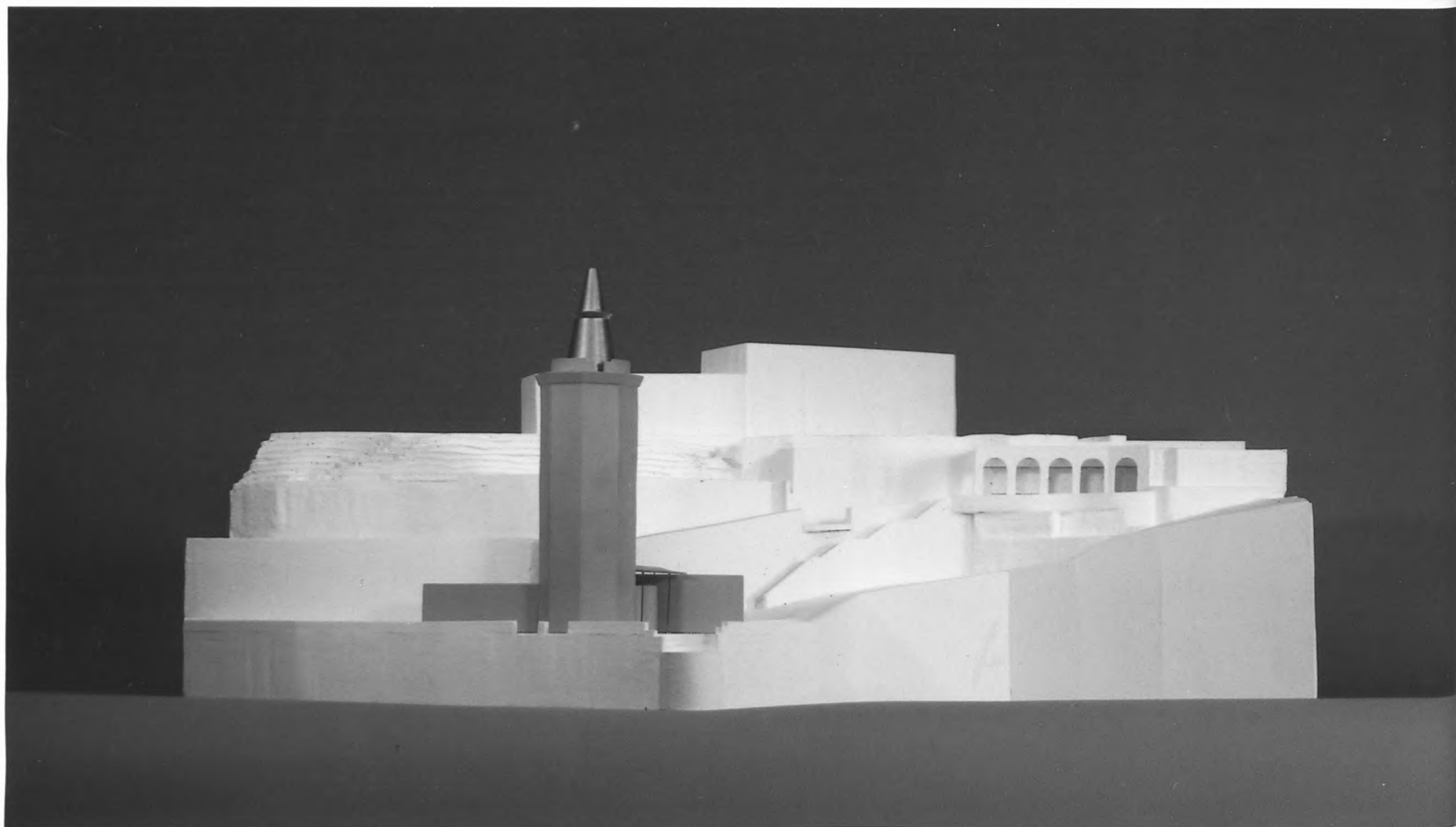

Έδεσσα '97 Ο Πύργος του Αλέξανδρου - Μοντάζ

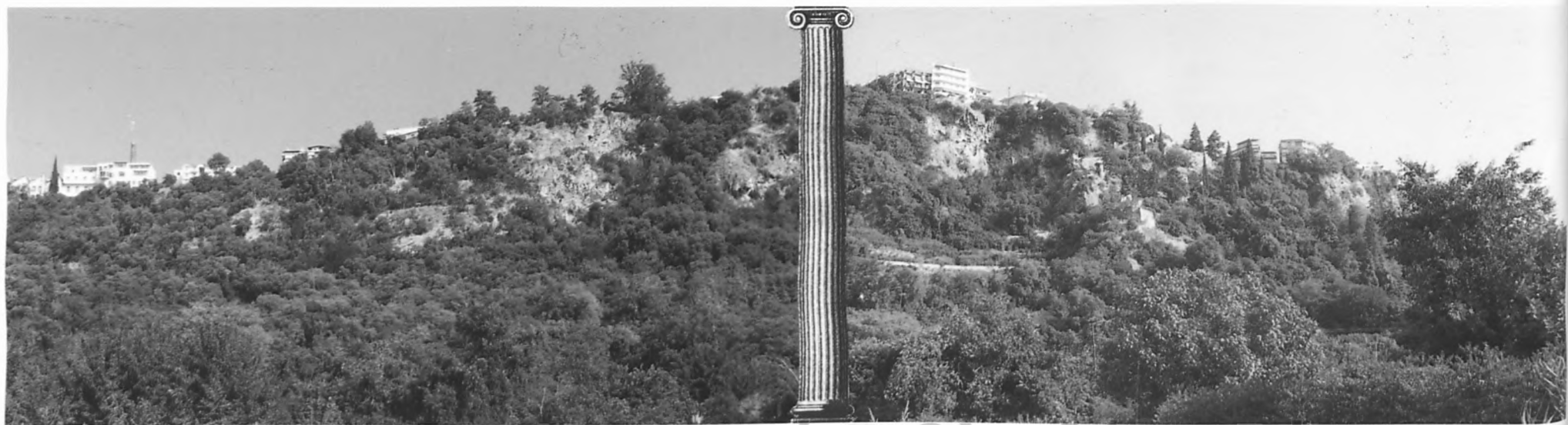

Επίχρωμα χαλκογραφία του 19ου αιώνα- Δημαρχείο

Δημοτική Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

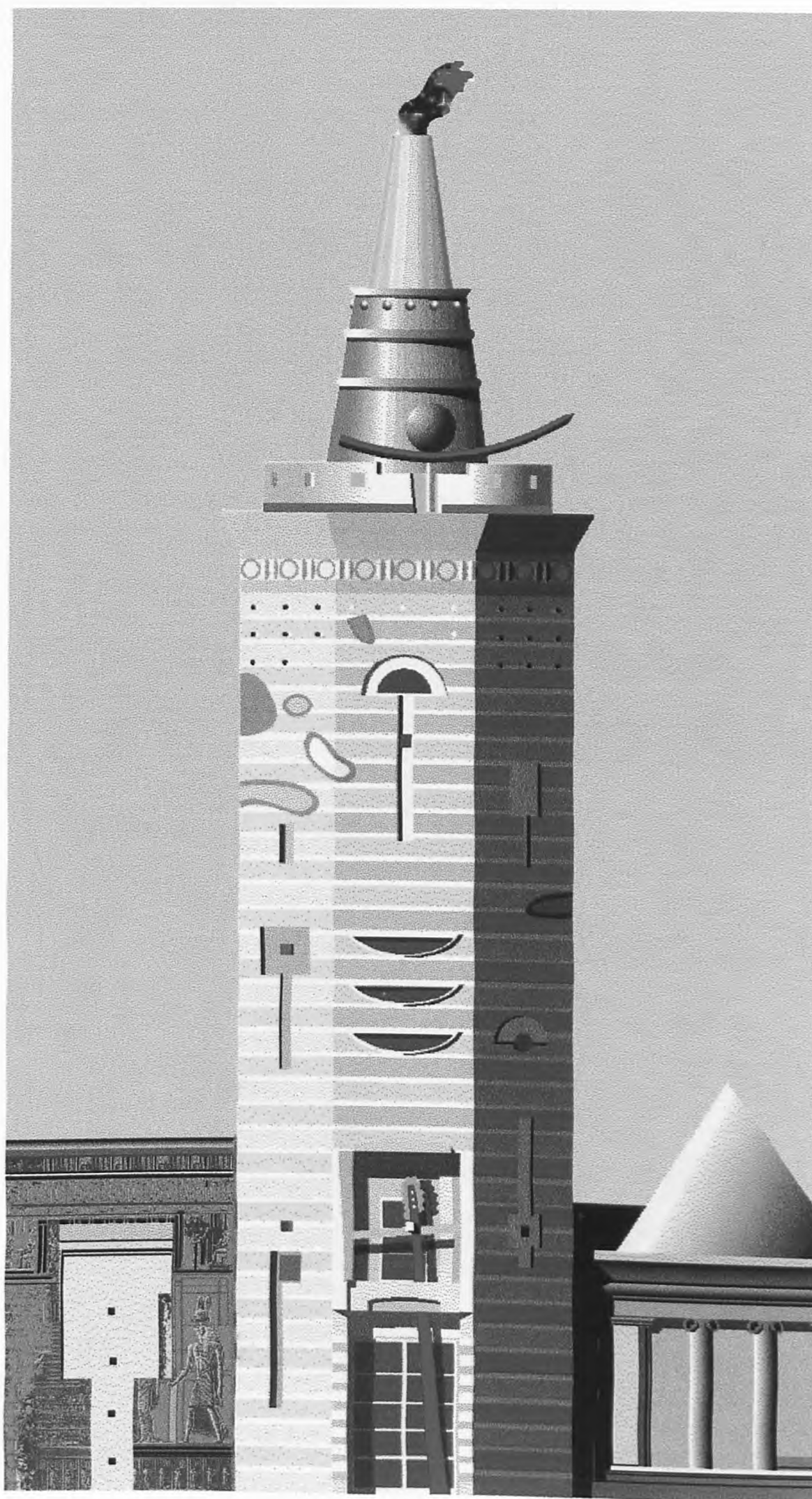

Μακέτα του αρχιτεκτονικού συνόλου

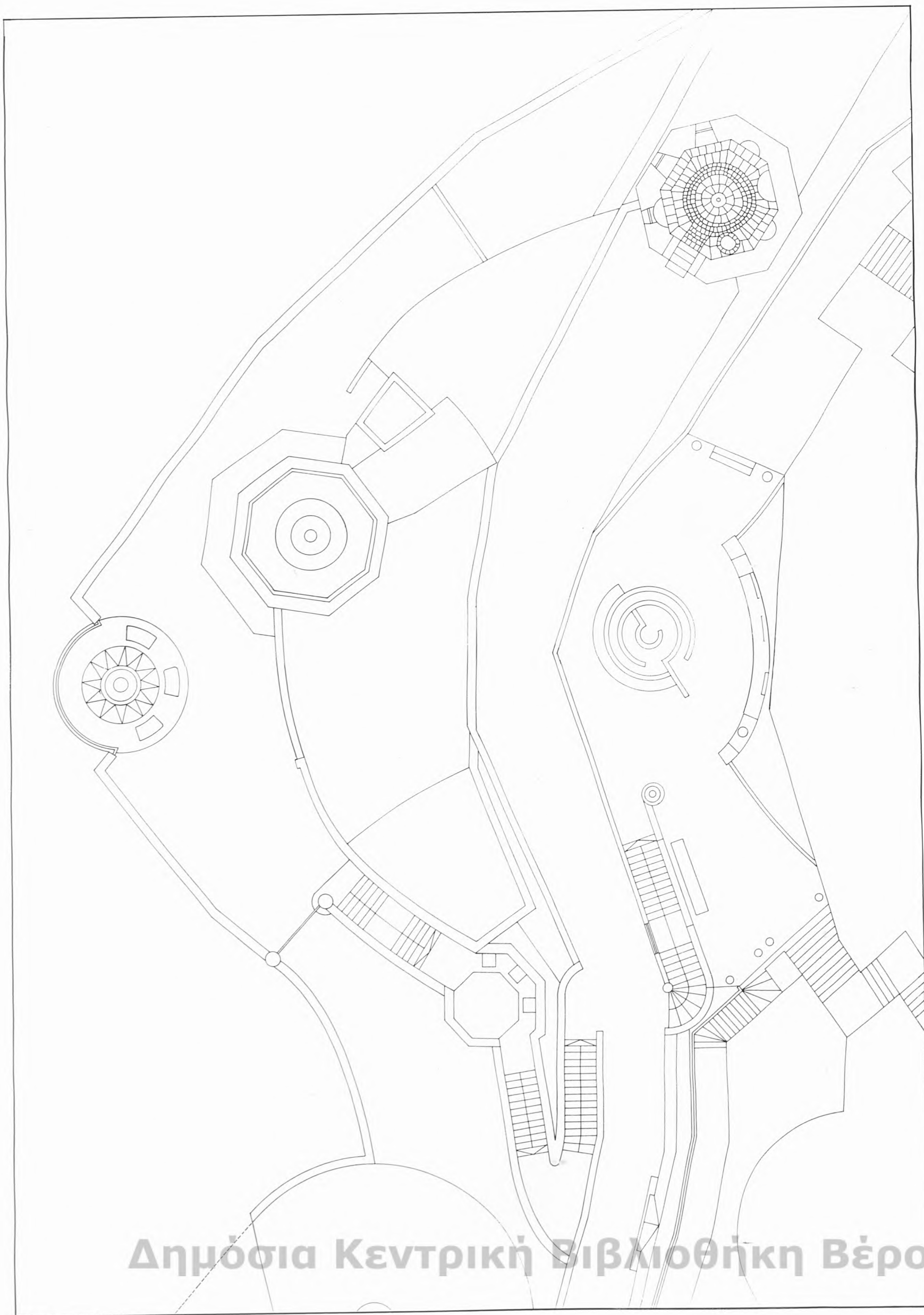

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Περιοχή Ψηλού Βράχου. Πανόραμα της τοποθεσίας του Πύργου.

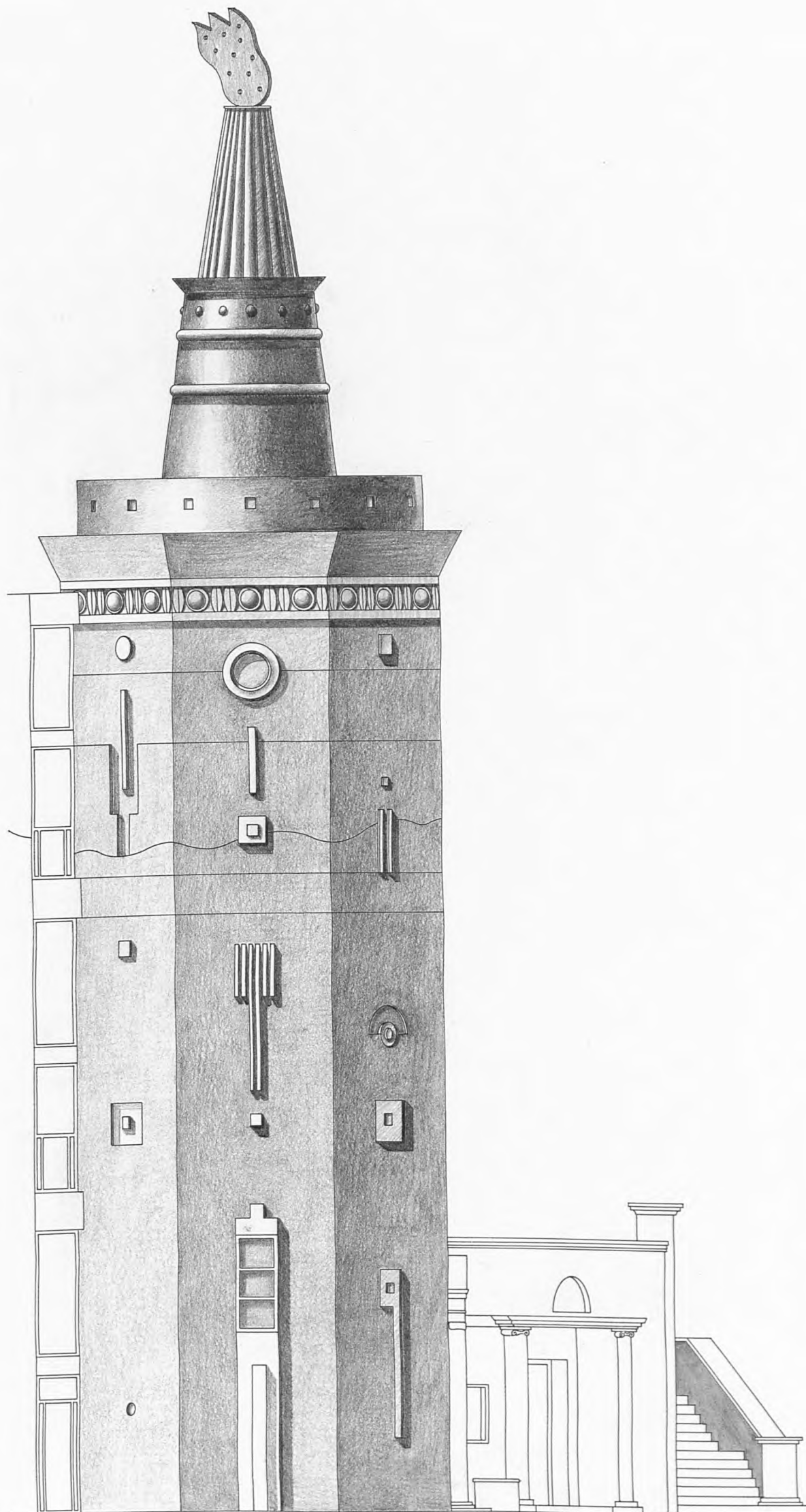

Δημόσια Ο Πύργος με τον Αιγυπτιακό πυλώνα . Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

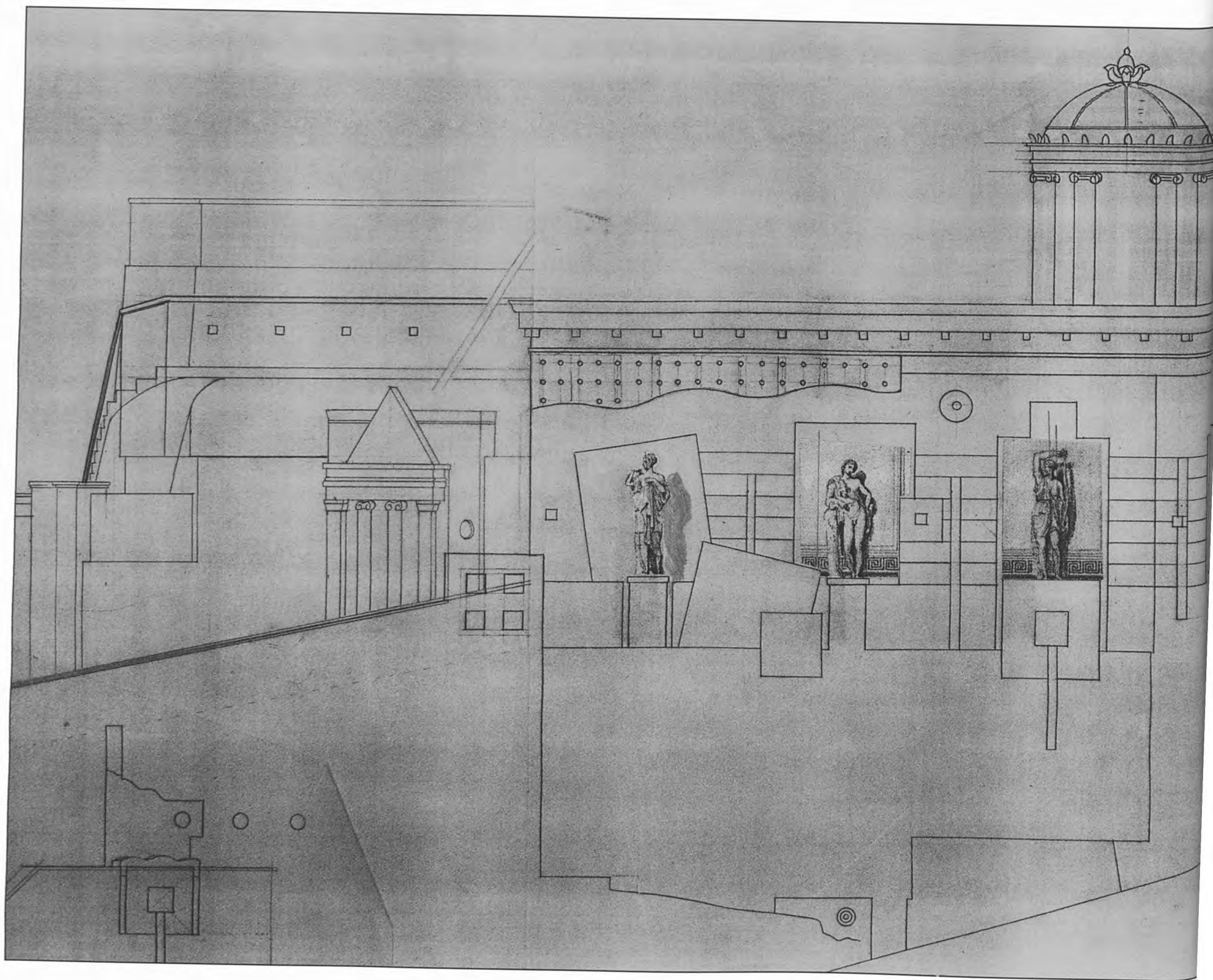

Κάτοψη του αρχιτεκτονικού συγκροτήματος .

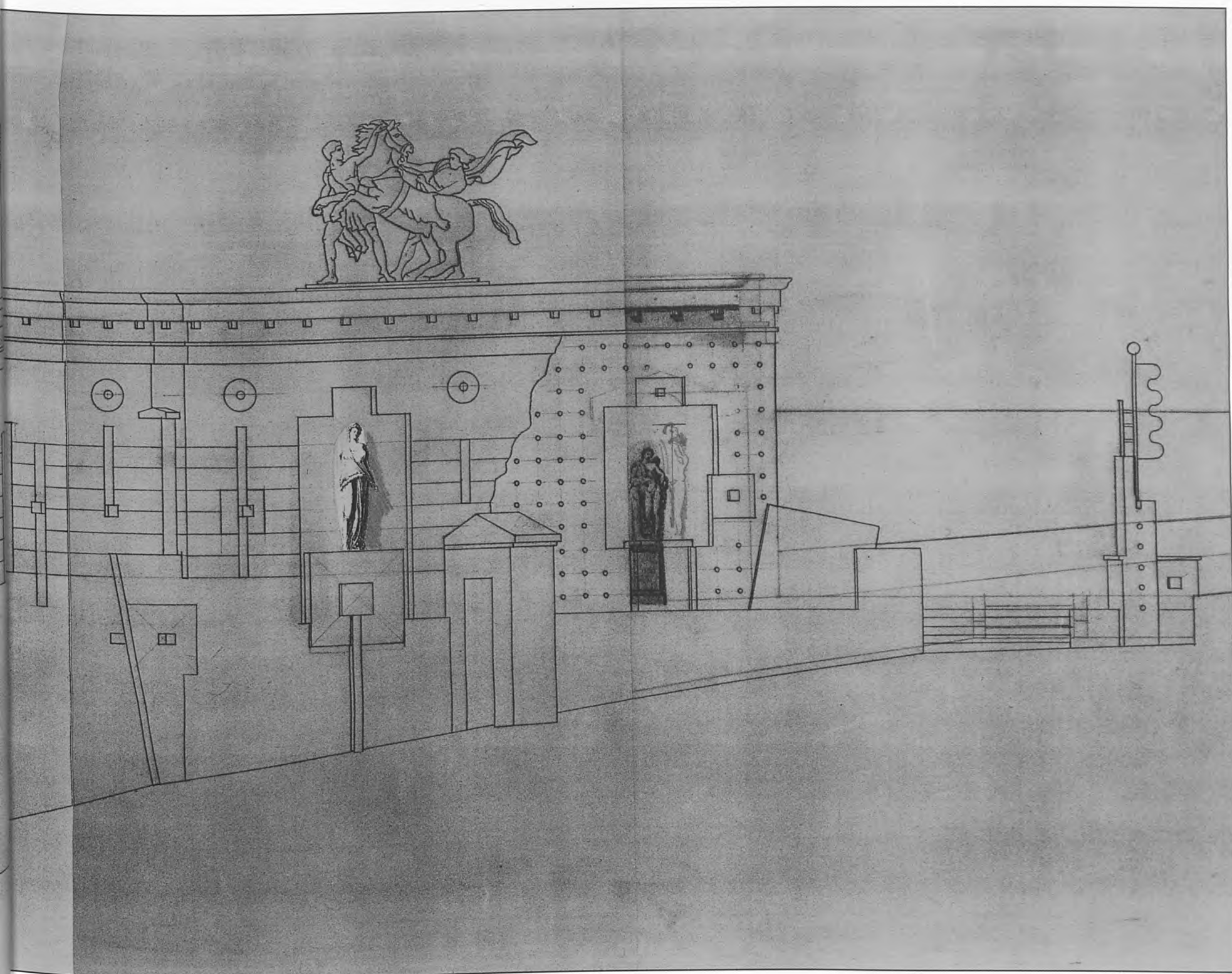
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Βόρεια πλευρά του Πύργου. Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

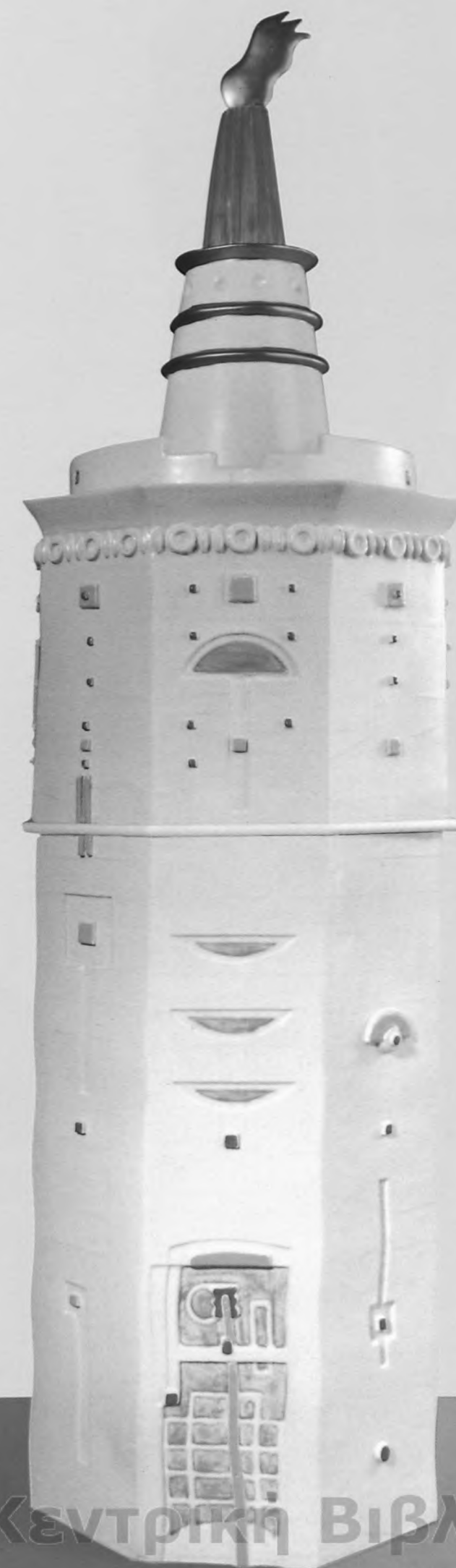
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ανατολική πλευρά. Ο ναός των υδάτων και το πλέγμα Αλέξανδρος και Βουκεφάλας.

Γενική εικόνα του αρχιτεκτονικού συνόλου - ανατολική άποψη

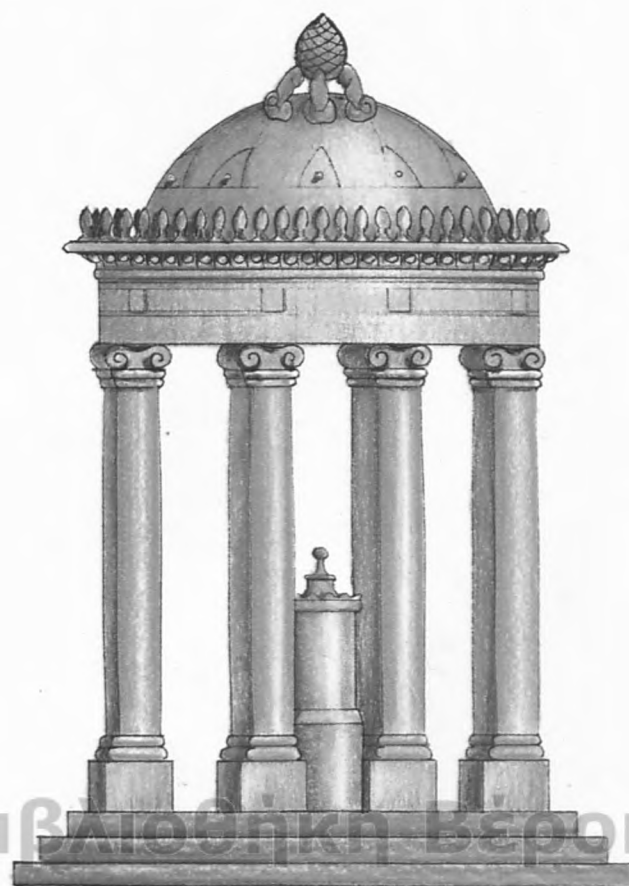
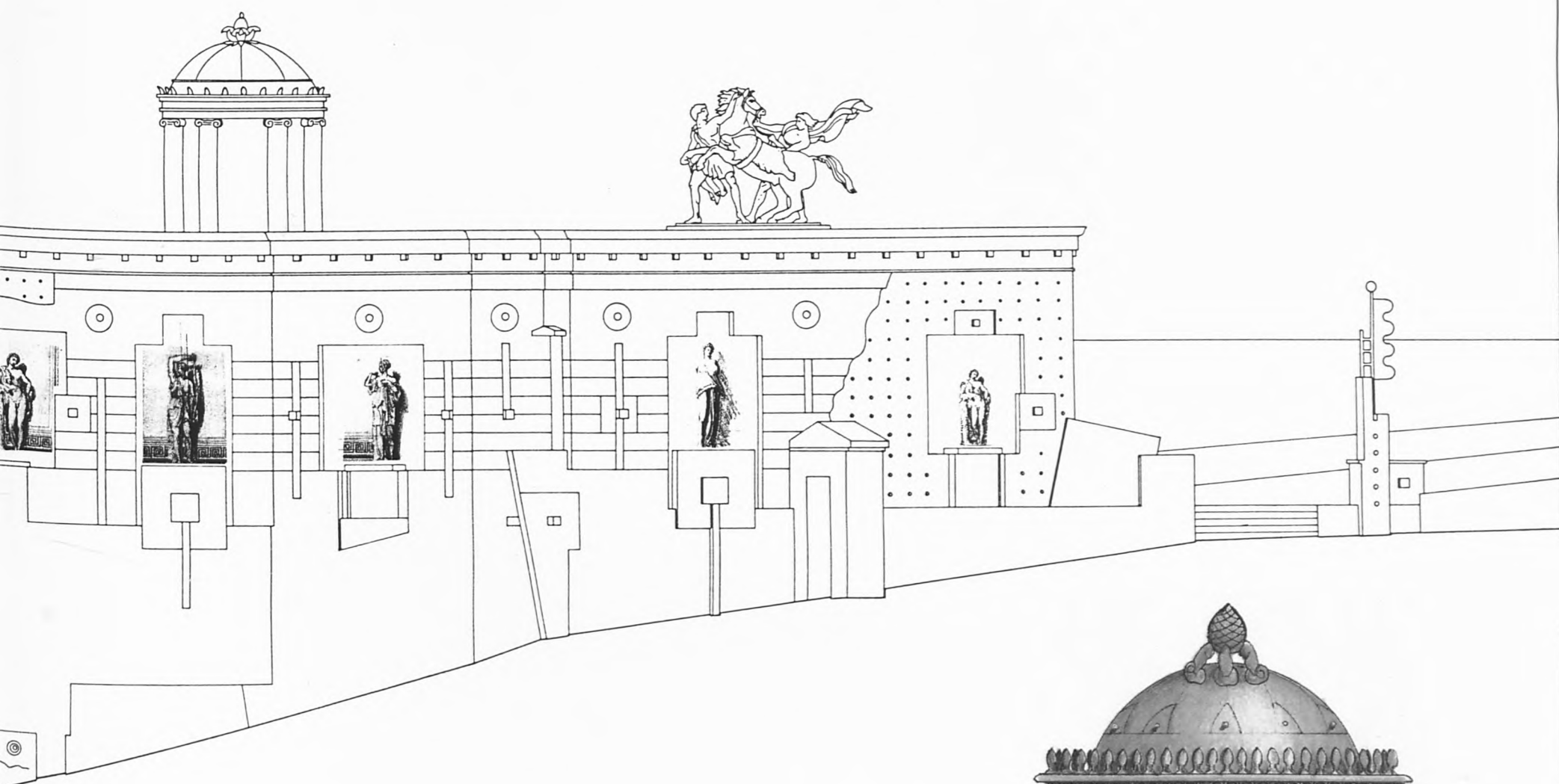
Ο Πύργος της Έδεσσας - Κεραμική μακέτα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

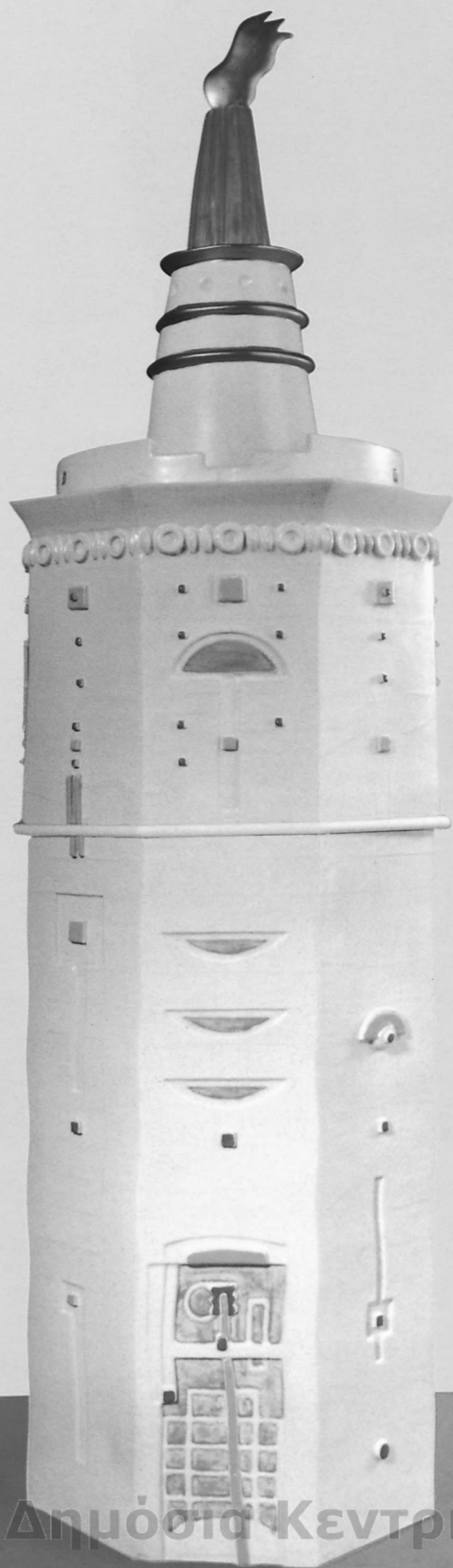
Γενική εικόνα του αρχιτεκτονικού συνόλου - ανατολική άποψη

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

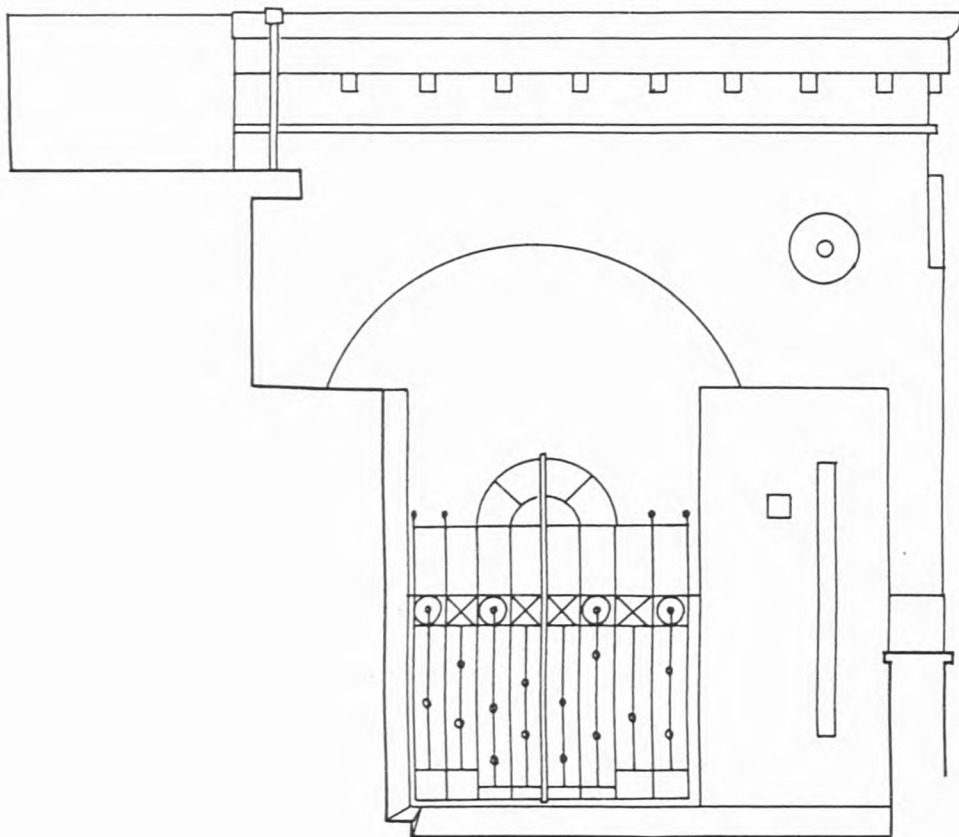

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

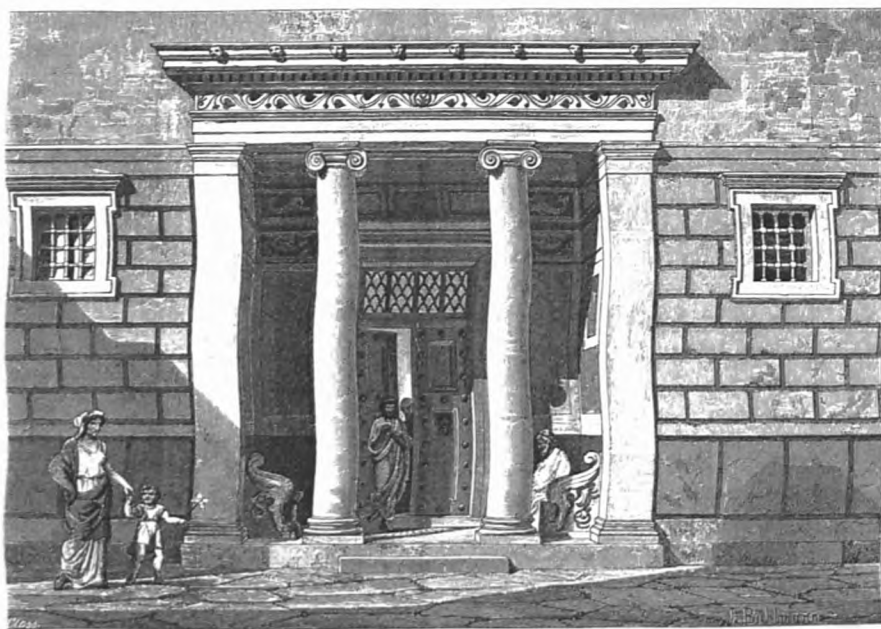
Ο ναός των υδάτων

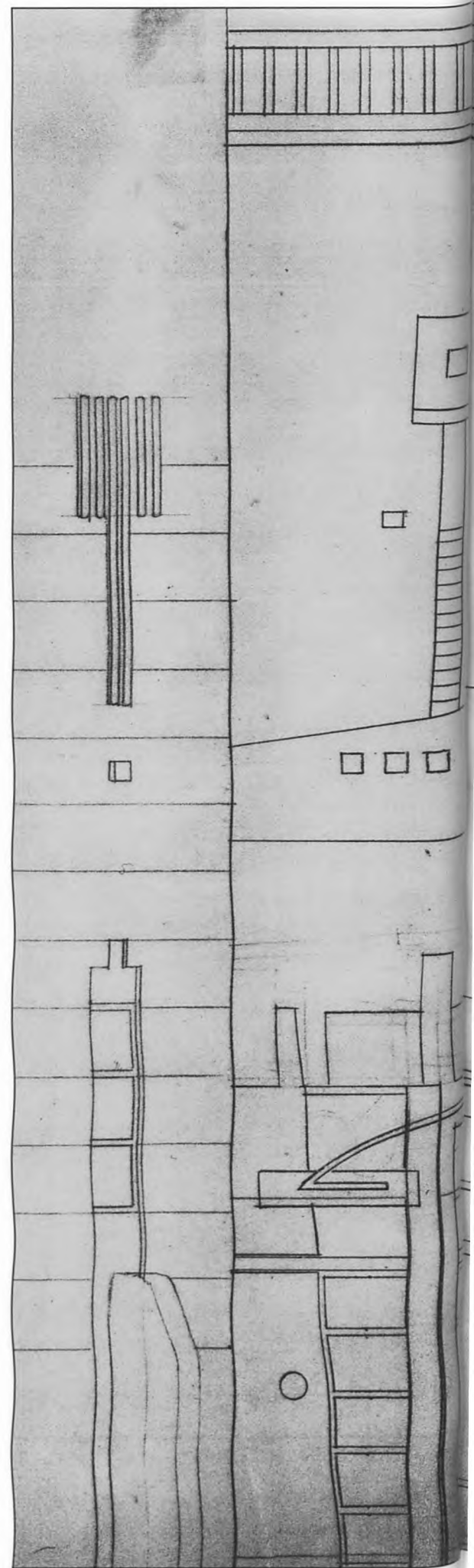
Ο Πύργος της Έδεσσας - Κεραμική μακέτα

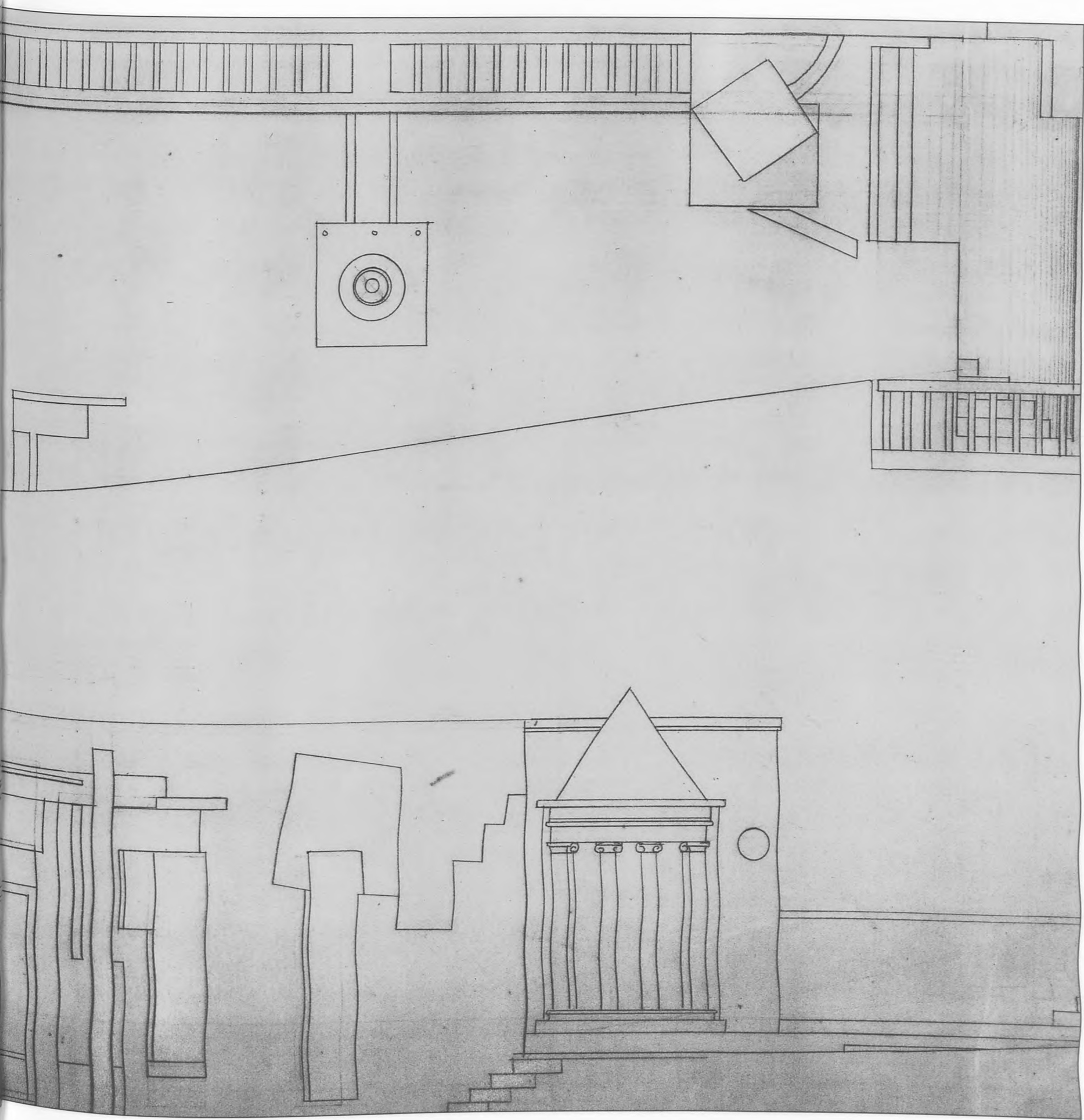

Σπουδή για τη Βόρεια είσοδο της γαλαρίας.

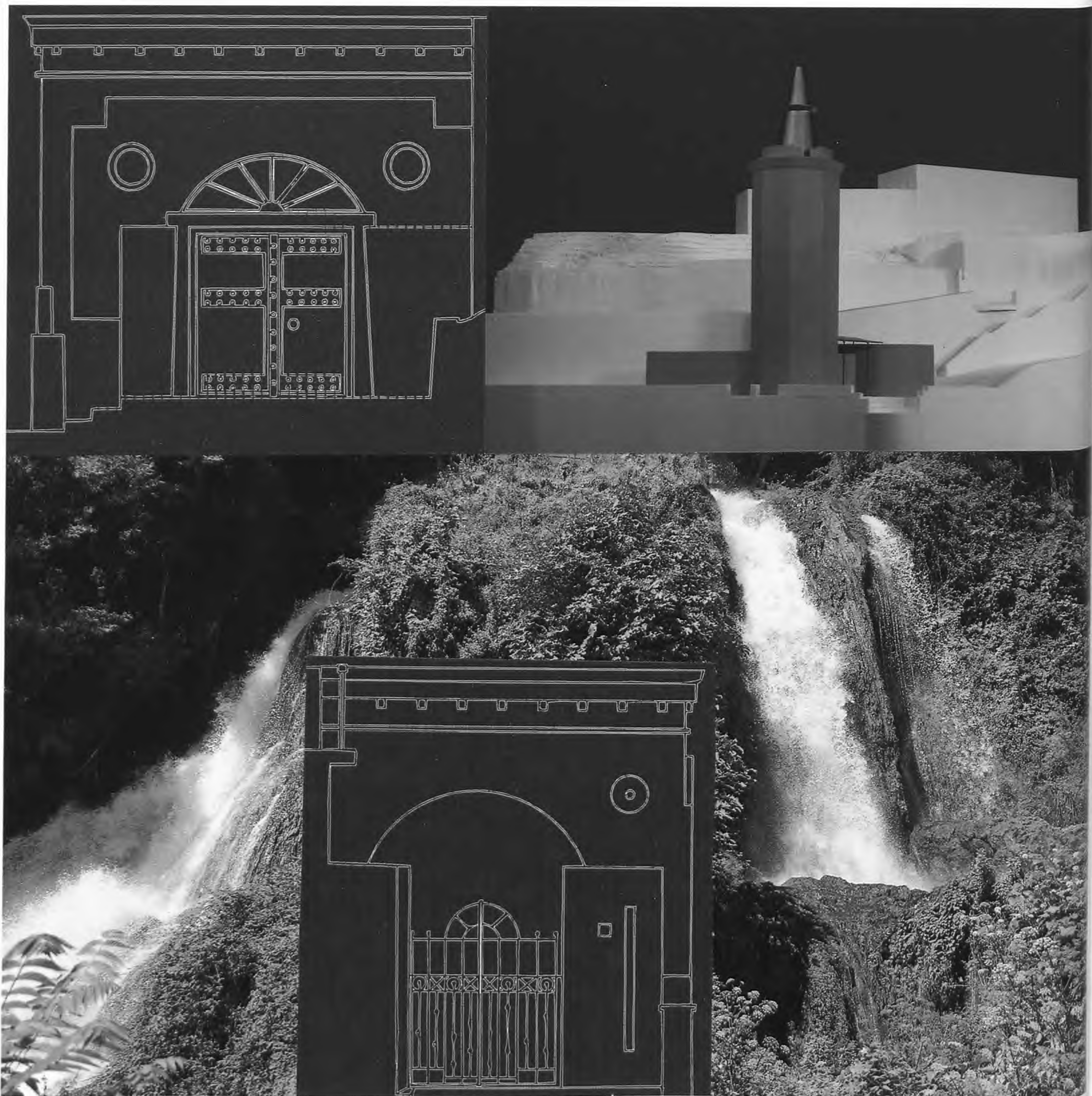
Εικονογράφηση της εισόδου ενός αρχαίου Ελληνικού σπιτιού κατά τον BUHLMANN.

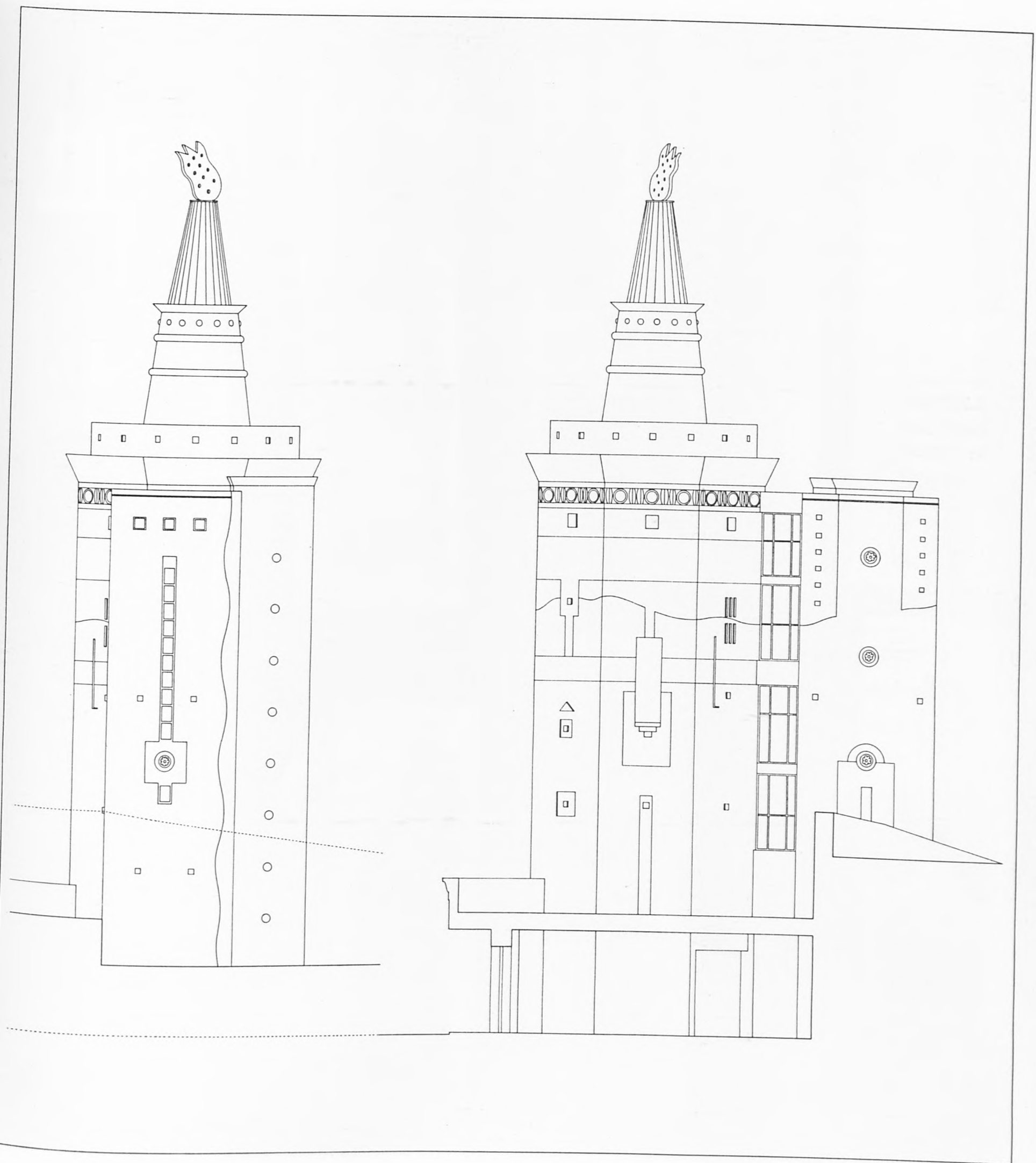

Σπουδή για το μικρό κενοτάφιο του Αλέξανδρου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

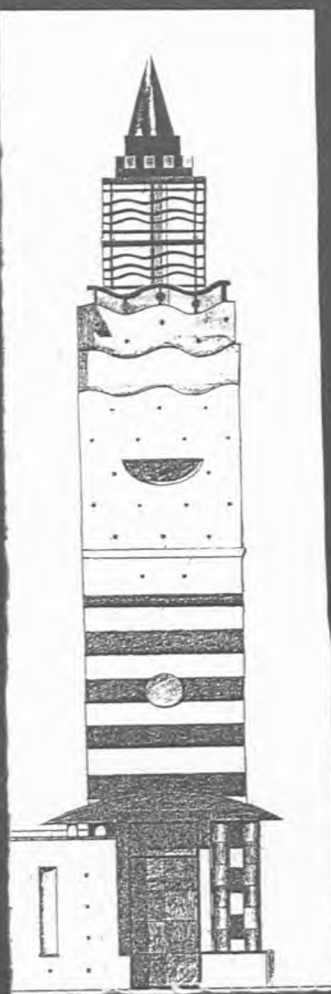
Δημόσια Οι καταρράκτες με τις δύο εισόδους της γαλαρίας Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δυτική πλευρά

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

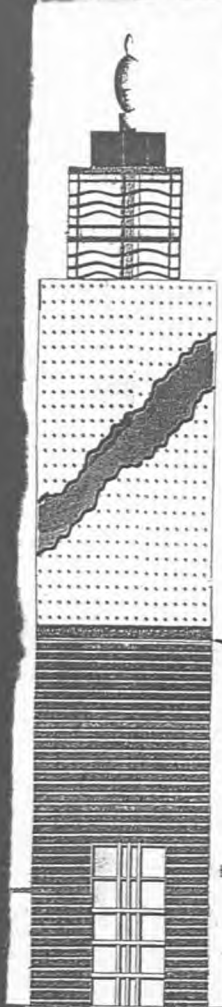
Βόρεια πλευρά

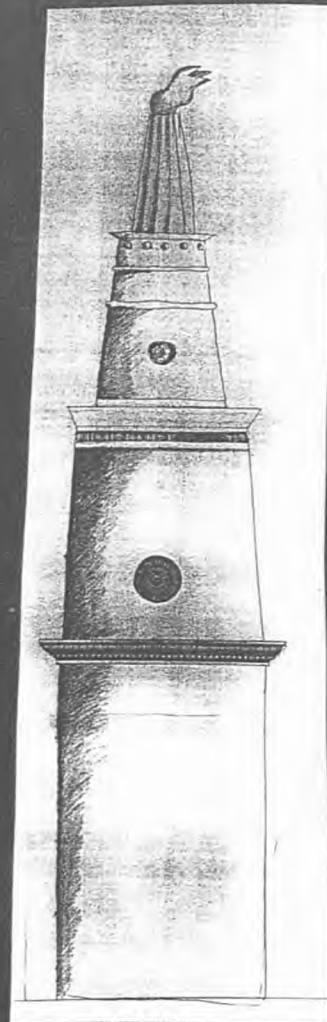
ΑΡΑΒΙΑ

ΠΕΡΣΙΑ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

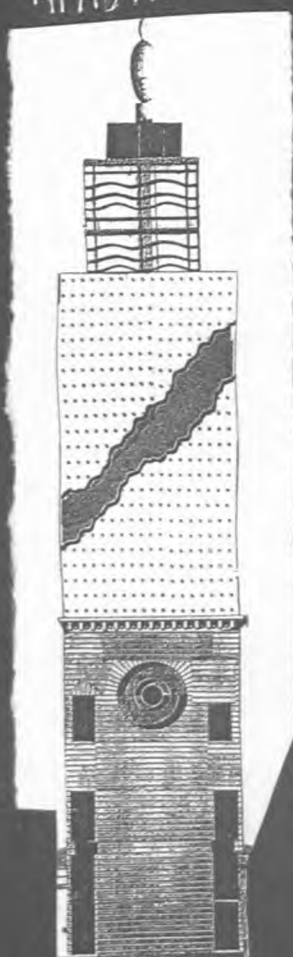
ΛΙΒΑΝΟΝ

ΣΥΡΙΑ

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

ΙΝΔΙΑ

ΦΑΡΟΣ

ΕΔΕΣΣΑ

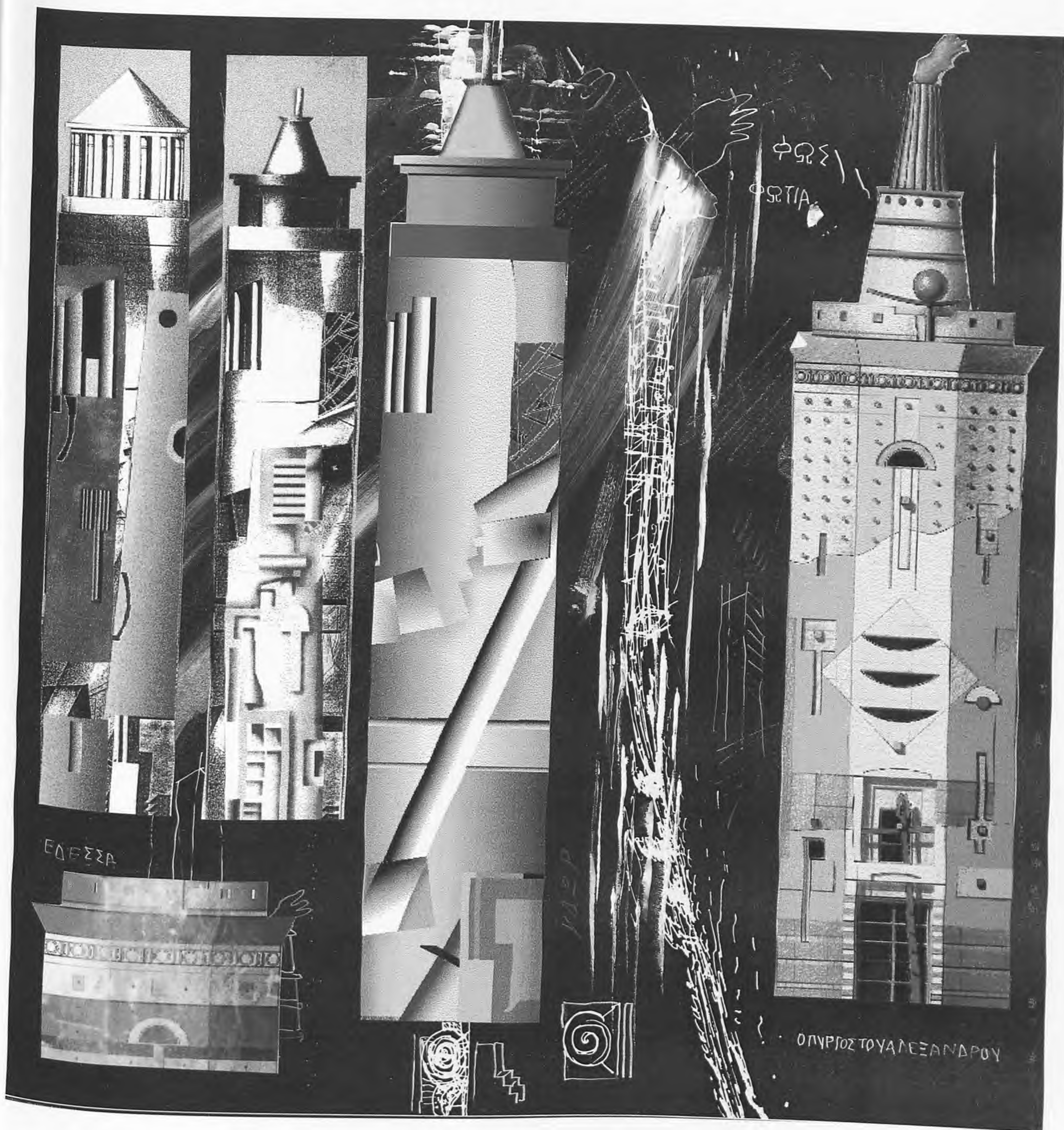
ΒΑΚΤΡΙΑΝΗ

ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΑ

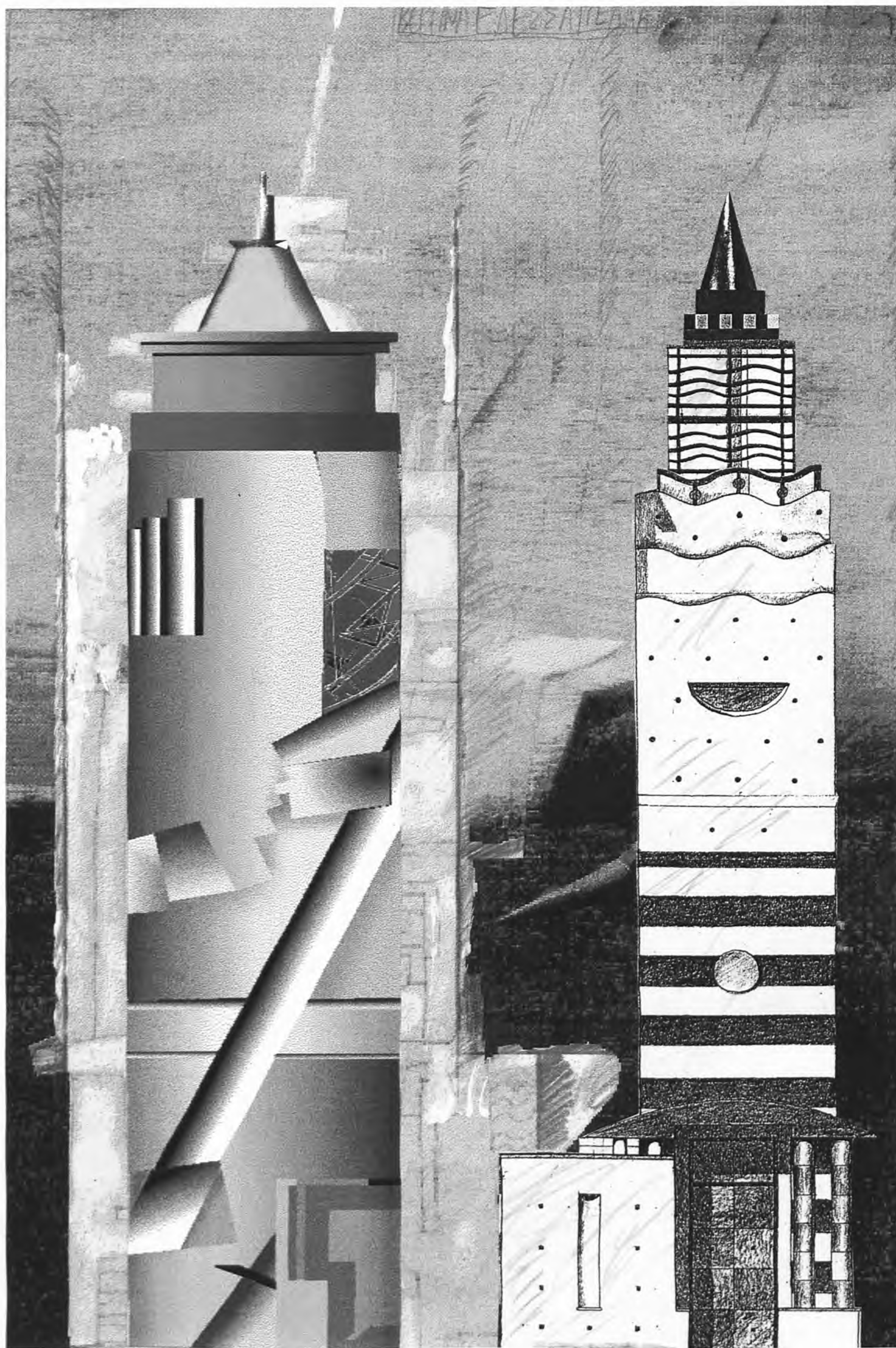
ΤΥΡΟΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

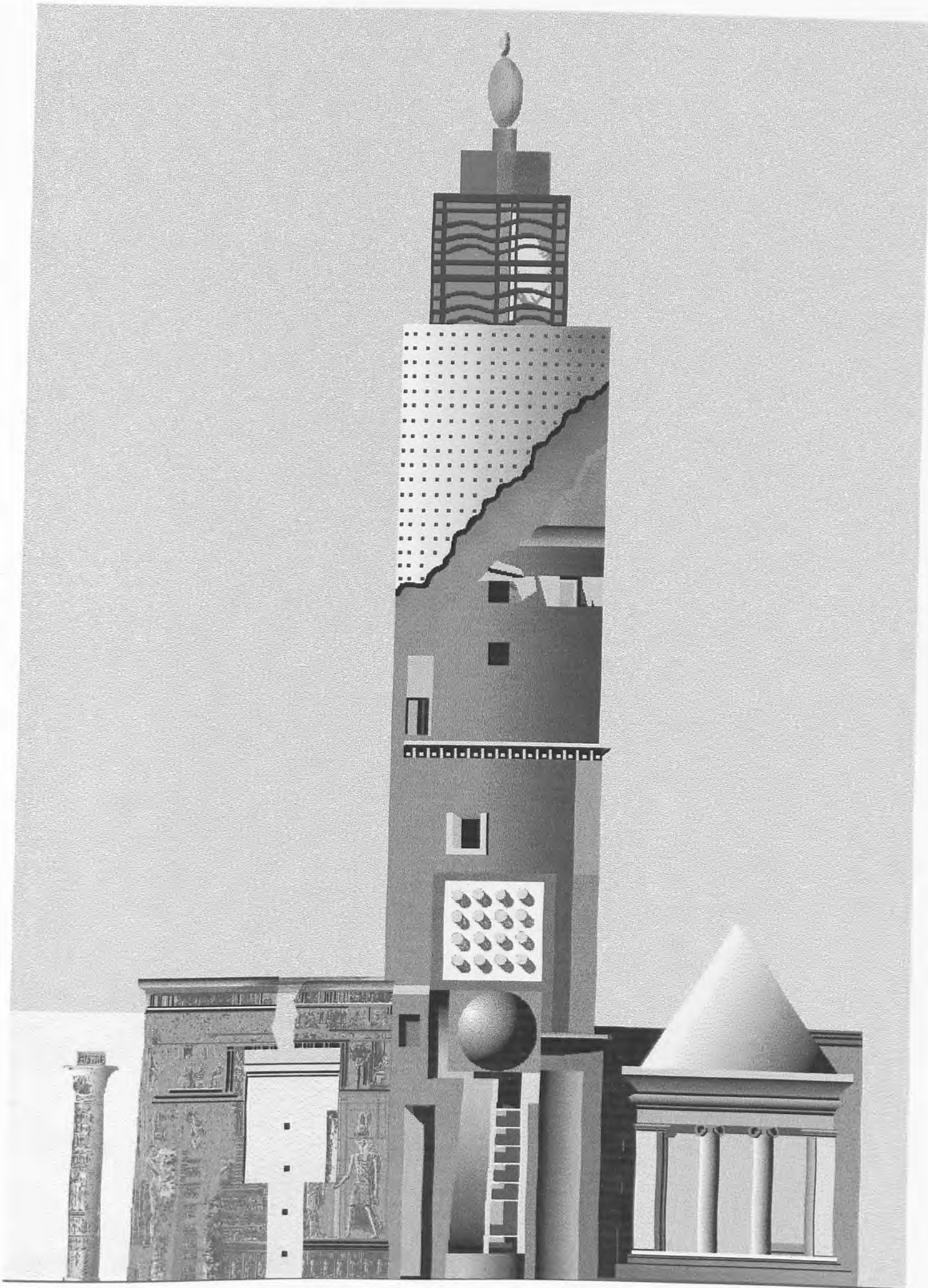
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Το σχεδιαστικό χρονικό της σύλληψης του Πύργου. Από την Μεσοποταμία στην Εδέσσα.

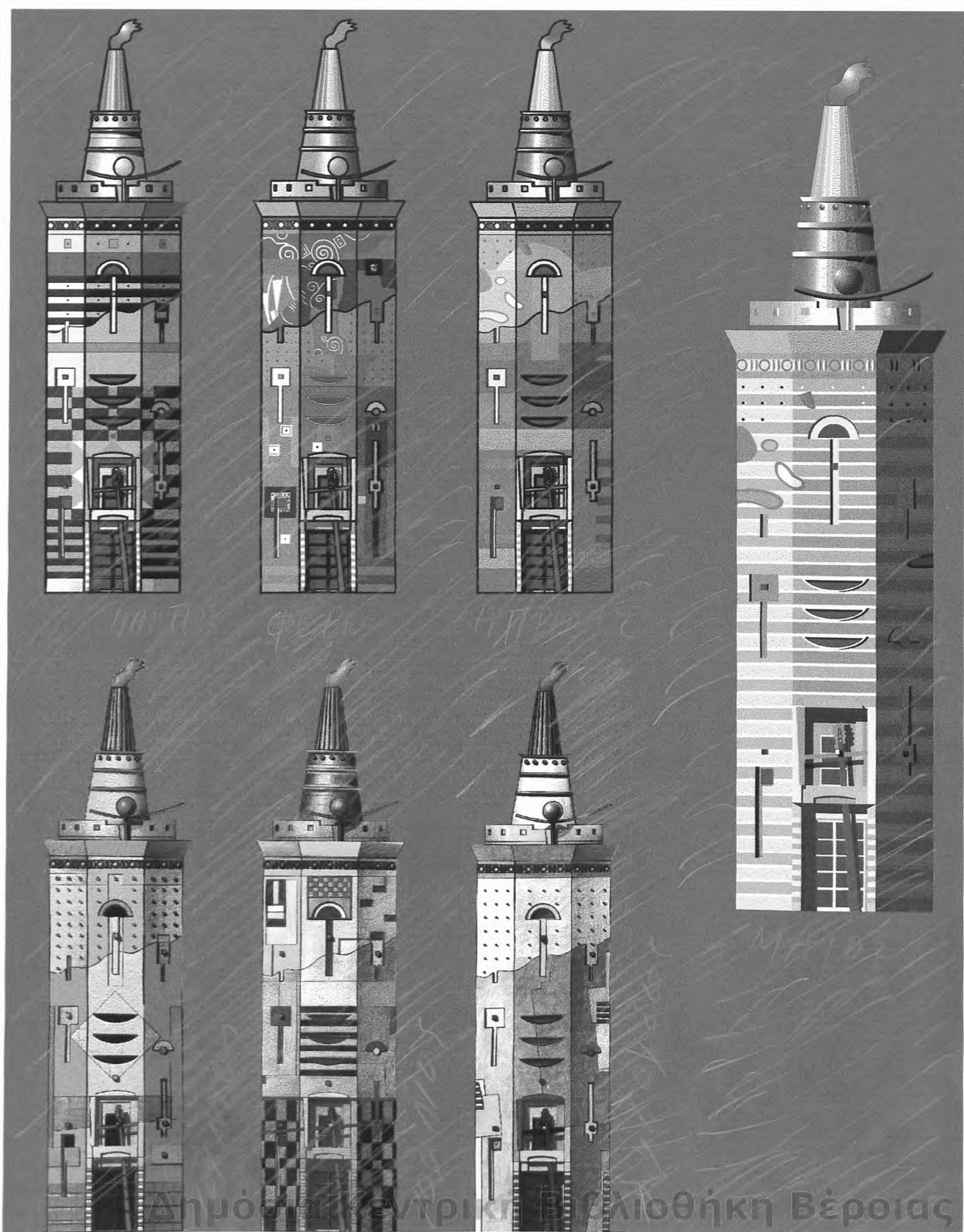
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Μεταβάσεις του Πύργου από το μοντέρνο στο κλασικό. Σχέδιο αφιερωμένο στην αρχιτέκτονα Αλεξία Κυριακούλη.

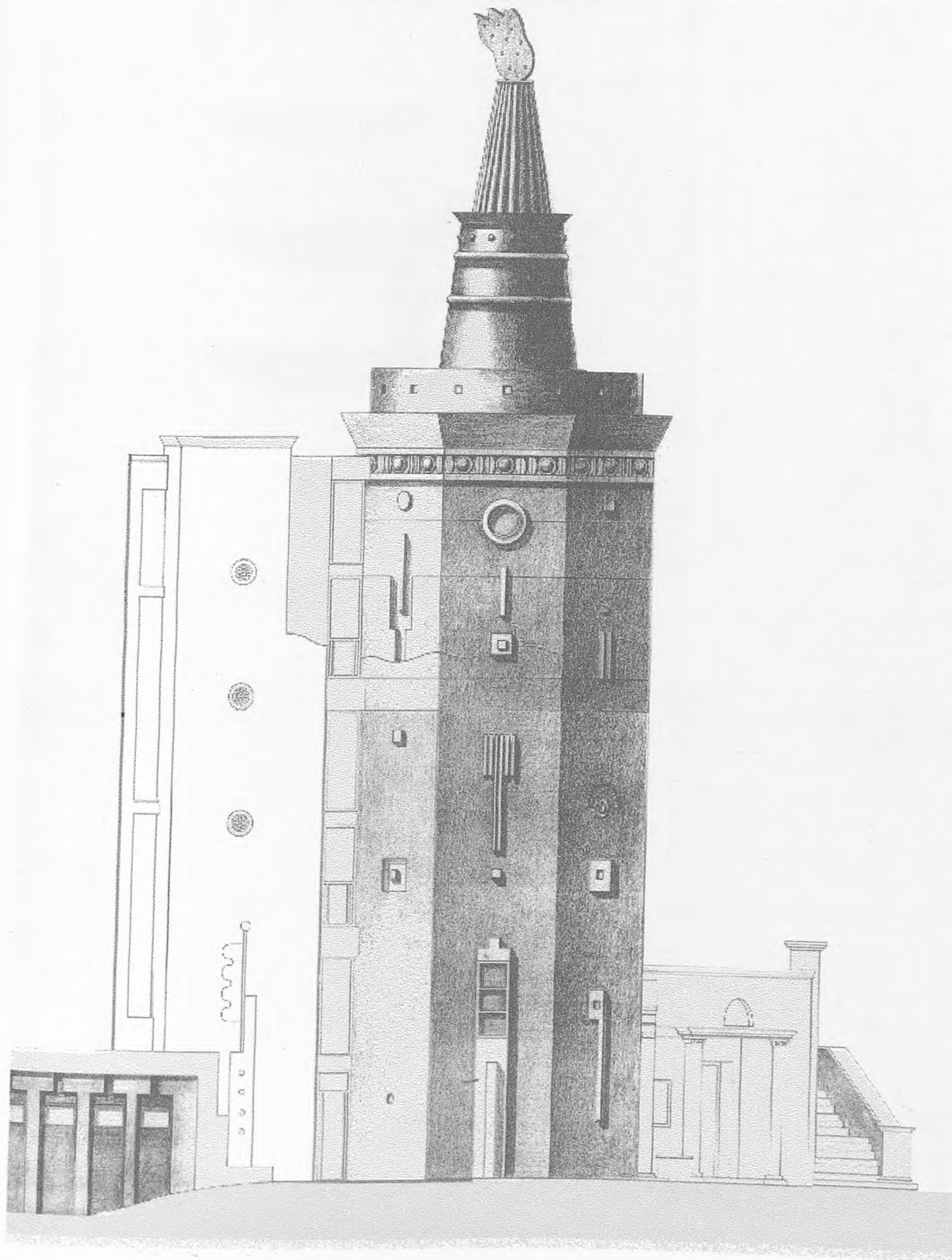

Η ιδέα του Πύργου με την τεχνολογική δομή. Σχέδιο αφιερωμένο στον αρχιτέκτονα Παναγιώτη Δέντσορα.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

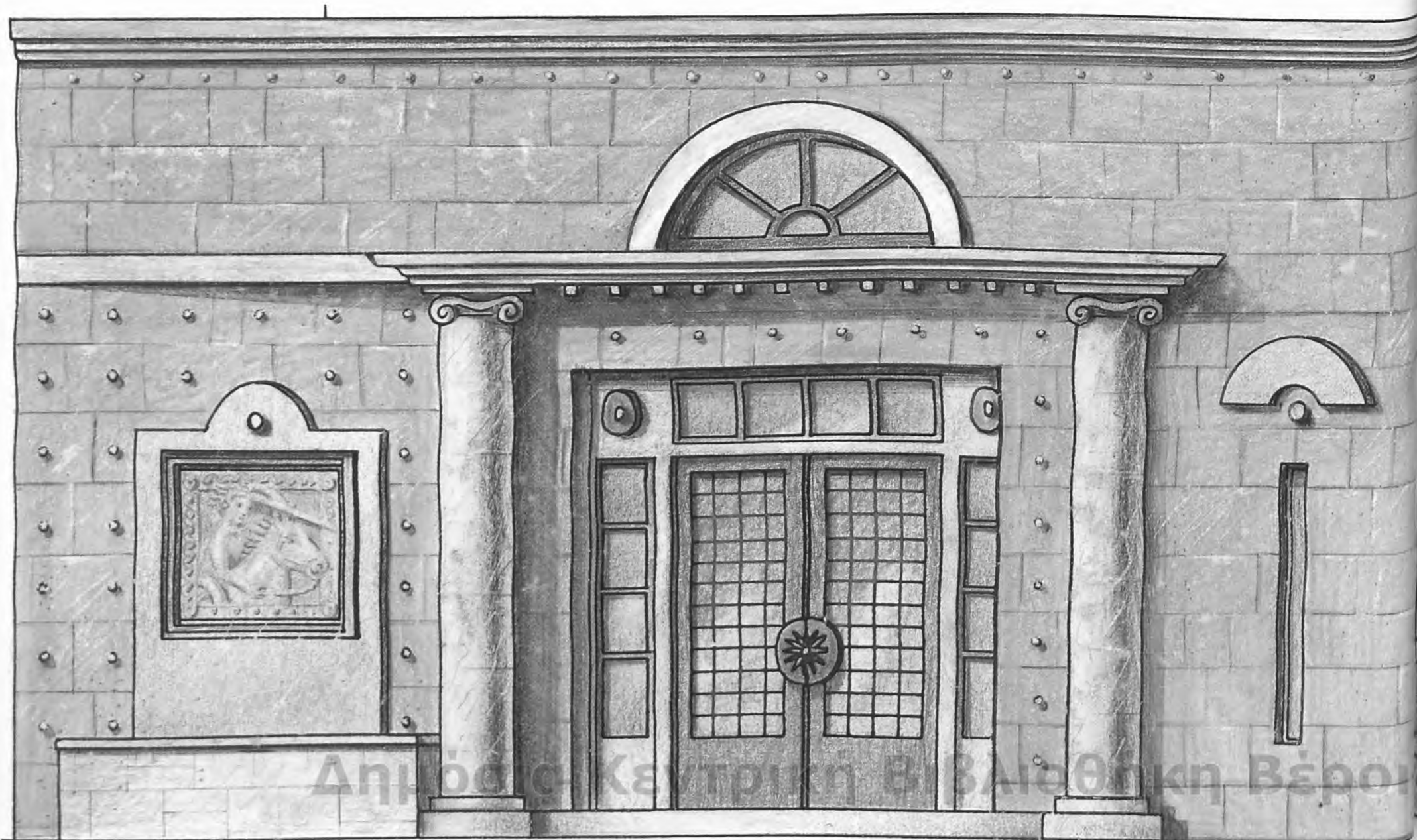

Σπουδές των χρωματικών παραλλαγών.

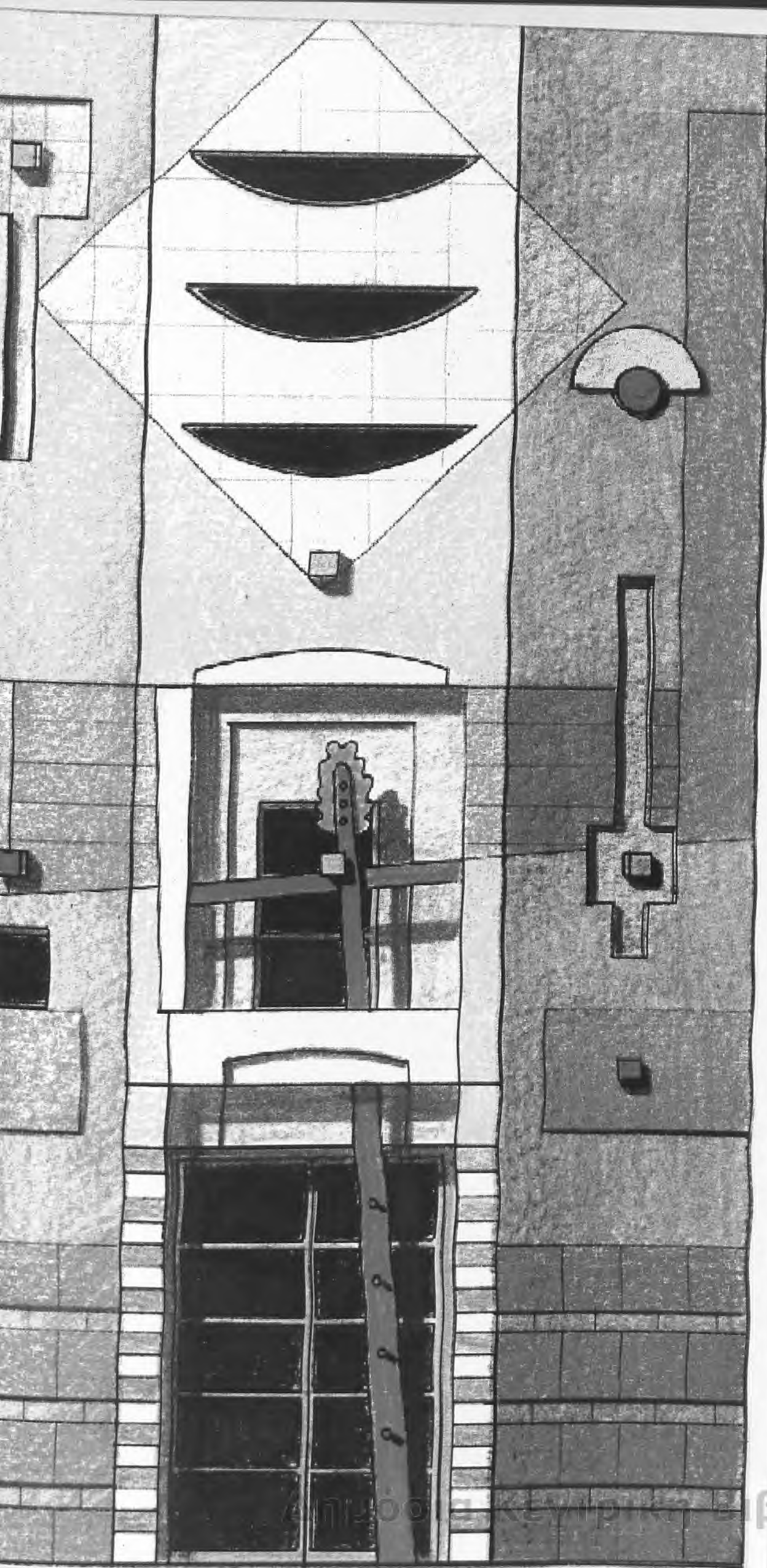

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

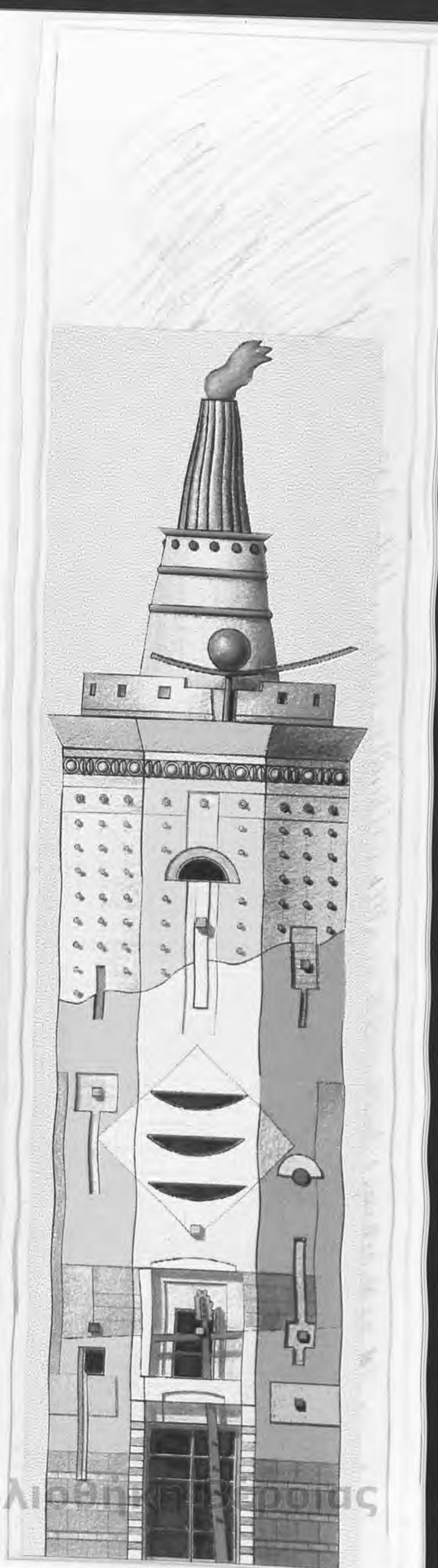
Η τελική σύλληψη - νοτιοανατολική πλευρά.

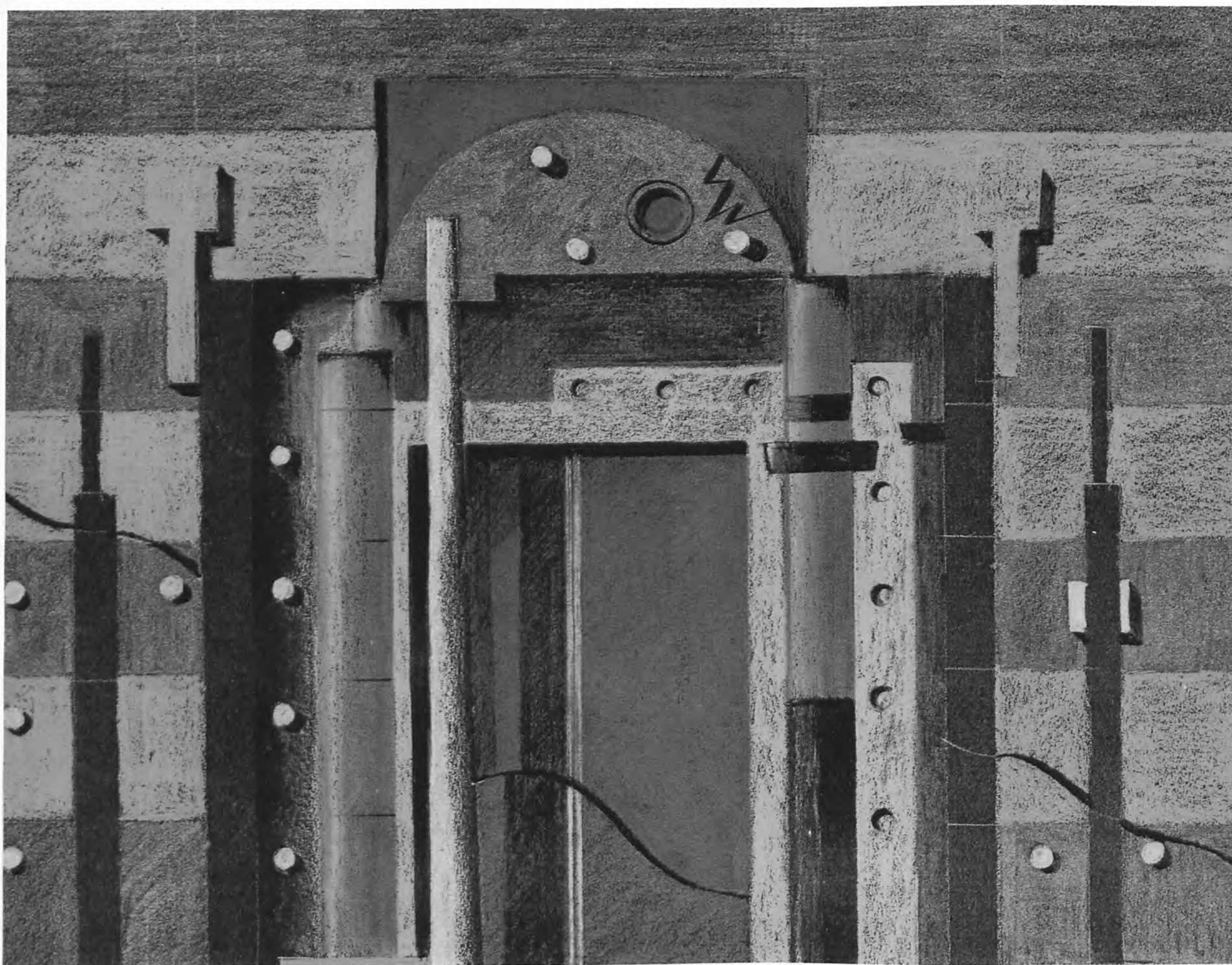
Λεπτομέρεια της κεντρικής εισόδου.

Λεπτομέρεια της ανατολικής πλευράς του Πύργου.

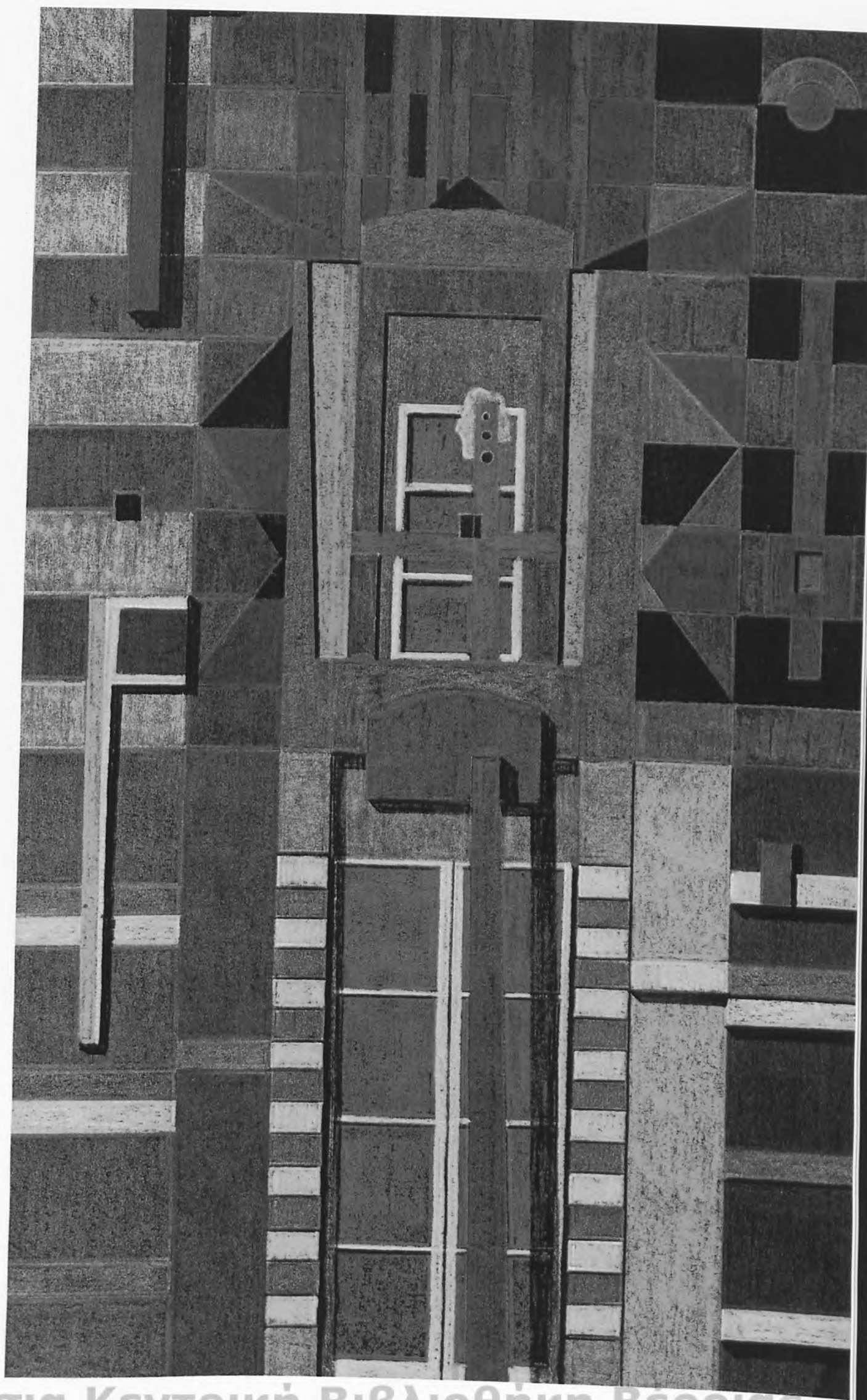

Παραλλαγή του Πύργου

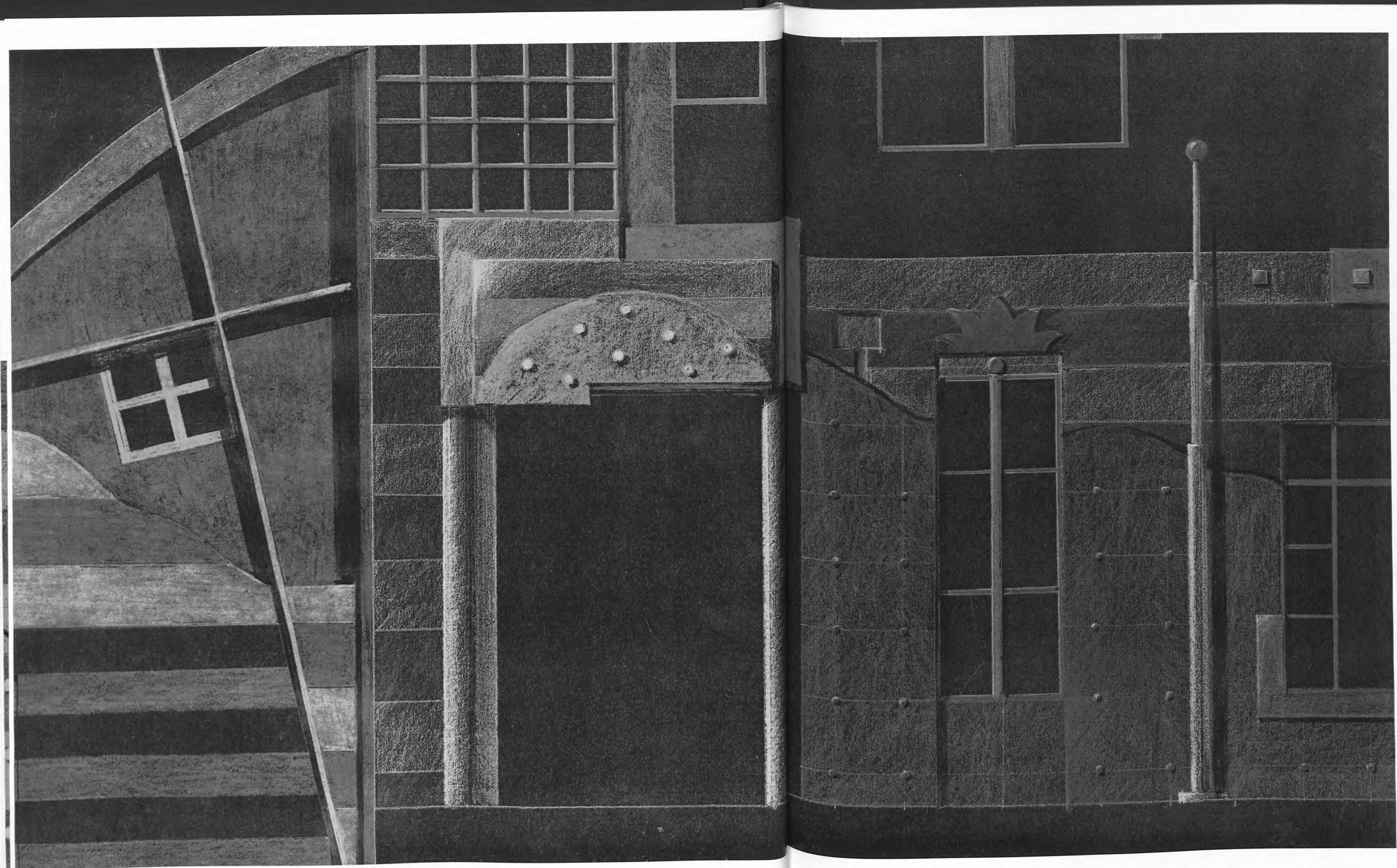
Σπουδή λεπτομέρειας της κεντρικής εισόδου.

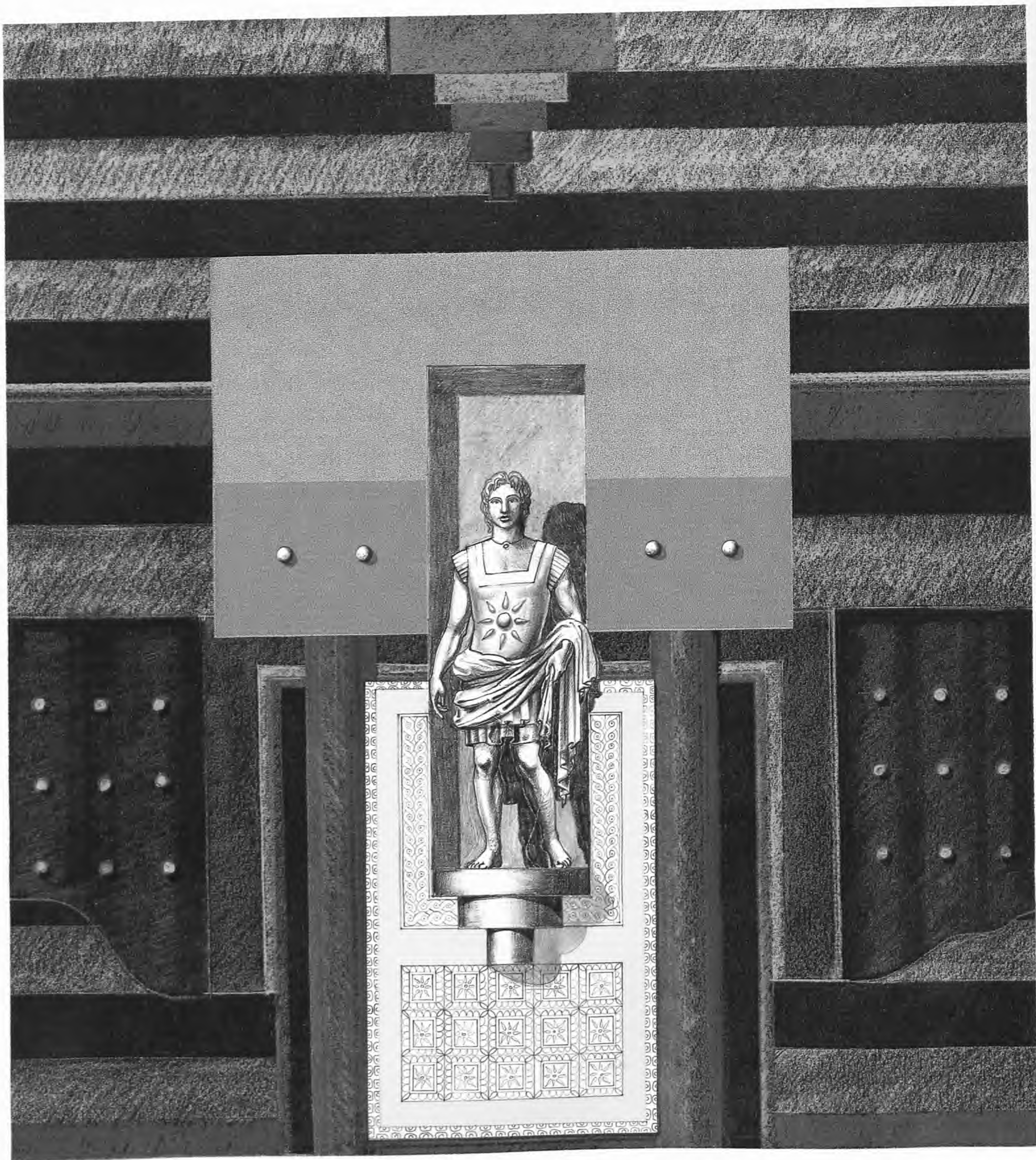
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

Σπουδή λεπτομέρειας στην ανατολική πλευρά.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σπουδή για την κόγχη του αγάλματος στον Πύργο.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

μια ανασκαφή στην ψυχή του Ελληνισμού από τον Βαρλάμη

Είναι 10 χρόνια κοντά από τότε που ο Βαρλάμης έκλεισε πίσω του ερμητικά την πόρτα της επικαιρότητας, τον κόσμο και τις προκλήσεις του Τύπου, της Τηλεόρασης, των Μουσείων και των μεγάλων Εκθέσεων. Με μία απόλυτη στάση απέκλεισε τον εαυτό του από τους εξωτερικούς ερεθισμούς και διάλεξε να αυτοεξοριστεί στην αποικία ενός οράματος. Για να διοραθεί μέσα στο μέλλον την τύχη του Ελληνισμού, για να αναζητήσει τις λύσεις πραγματοποιώντας ταυτόχρονα την μεγαλύτερη καλλιτεχνική του φιλοδοξία.

Να σκάψει στην ψυχή του !!!

Στα 1560 ένας περήφανος κρητικός θα πάρει των οματιών του για να κάνει το ίδιο. Ο Δομήνικος Θεοτοκόπουλος ζωγραφίζει την εκστατική μορφή του εξόριστου Ευαγγελιστή Ιωάννη τη στιγμή της ΑΠΟΚΑΛΥΨΗΣ για να συναντήσει μια αδερφή ψυχή, που θα τον συμπαρασταθεί στον αγώνα να φυλάξει το είναι του, το εγώ του, να σώσει το έθνος στην ψυχή του. EL GRECO.

Από το 1986 ο Βαρλάμης ζωγραφίζει ακατάπαυστα τον ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ για να συναντήσει τη ματιά, την ψυχή, το πνεύμα του και να ζητήσει τη συμπάρτασή του.

Βίοι παράλληλοι, δεμένοι στην ίδια αναγκαιότητα.

Μέσα στα επόμενα 10 χρόνια ο Βαρλάμης παρασυρμένος από το όραμα του σε ένα φρενήρη δημιουργικό ρυθμό θα φθάσει σε μια ασύλληπτη παραγωγή έργων. 1996. Περισσότεροι από 1.000 ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΙ είναι έτοιμοι.

Χίλια πρόσωπα, μεταμορφώσεις της αένανς δημιουργικής στιγμής. Η μοίρα του Βαρλάμη είναι απόλυτα δεμένη με αυτή την ιερή υποχρέωση. Ο Βαρλάμης πρέπει να συλλάβει χιλιάδες στιγμές. Να συγκρατήσει χιλιάδες φωτεινές ματιές, σε μια ατμόσφαιρα έκστασης, ταπείνωσης και πικρής ανάγκης. Δεν του μένει κανένας δρόμος για φυγή και πειράματα εικονογράφησης και αφαίρεσης. Σαν ένας εικονοφύλακας στο βάθος του χρόνου αγωνιά να πιάσει την πιο μικρή έξαρση, την πιο ανεπαίσθητη κίνηση αυτού του πνευματικού πόνου που καταγράφει με πιστότητα και ευκρίνεια.

Στην ιστορία του Πολιτισμού μας και τις περιπέτειες του έθνους μας σε κάθε επικίνδυνο καιρό και σε κάθε μεγάλη κρίση παρουσιάζεται ένα παράξενο, μυστήριο, απροσδόκητο και αναπάντεχο γεγονός που έχει την ικανότητα να την ξεπεράσει.

Εχω την αίσθηση πως κάτι τέτοιο συμβαίνει κι εδώ.

Είναι εδώ και 3 χρόνια που πολλοί επώνυμοι και ανώνυμοι Έλληνες ταξίδεψαν στη Βιέννη να δουν τον ΑΛΕΞΑΝΔΡΟ στο εργαστήριο του Βαρλάμη.

Από όλους η ίδια αντίδραση. Ένα δυνατό τράνταγμα, μια πηγαία συγκίνηση, μια σιωπηλή γεμάτη νόημα στάση που συνοδεύεται από μια γλυκειά έκφραση ελπίδας και περηφάνειας.

-Αυτό είναι. Έτσι πρέπει. Θα βοηθήσουμε όσο μπορούμε. Μαζί σου. Προχώρα. Θάμαστε στο πλάι σου.

Πρώτη φορά το 1982 στη Σαντορίνη λίγο μακρύτερα από το νησί της Αποκάλυψης την Πάτμο, ο Βαρλάμης πειραματίζεται με ένα πρόσωπο που έχει ζωγραφίσει στον τοίχο ενός υπόσκαφου και ξαφνικά....!

-Ο Αλέξανδρος, μουρμουρίζει, ο Αλέξανδρος.

Όσοι από μας έζησαν αυτή τη στιγμή αισθανθήκαμε πως ο Βαρλάμης εύρισκε εκείνη τη στιγμή το δικό του συνομιλητή, σύμμαχο και συμπαραστάτη για τον αγώνα που θα αρχίσει σκάβοντας μέσα του βαθιά στα "έσω", στα έσχατα της ψυχής του για να βρεί αυτά που δεν μπορούμε να περιμένουμε από πουθενά αλλού. Γιατί πηγάζουν μονάχα από το βαθύτερο εσωτερικό μας και που καμιά εξωτερική ανασκαφή δεν μπορεί να ανακαλύψει και να μας δώσει.

Ο Βαρλάμης "σκάβει" να βρεί τις ματιές και τα χαμόγελα που χάθηκαν, τα βλέμματα που ακτινοβολούσαν και σβήσανε. Να ξαναβρεί την ευτυχία του ασφαλισμένου ατόμου την ανοιχτής ελληνικής κοινωνίας, αυτό που ο ίδιος διαλαλεί πως ήταν το μεγαλύτερο θαύμα του Ελληνικού πολιτισμού.

Στις συνεντεύξεις, στα κείμενά του, στις διαλέξεις του, θα μιλάει συνεχώς γι αυτό.

Θα μιλάει γι αυτήν ακριβώς την αξία που γοήτευσε την ανθρωπότητα, που έδωσε στον Ελληνικό πολιτισμό τον Οικουμενικό του χαρακτήρα, που έκανε τον Αλέξανδρο αγαπημένο θρύλο της Οικουμένης. Γιατί εκφράζει τα νειάτα του κόσμου που φέρνει η ανάπτυξη αυτού του συστήματος της ελεύθερης και ανοιχτής κοινωνίας που ασφαρίζει το άτομο και την ταύτισή του με το κοινωνικό σύνολο.

Αν αυτή τη δομή δεν τη φυλάξουμε, θα πει ο Βαρλάμης, δεν την προστατεύσουμε και δεν την μεταφέρουμε μέσα από τους παλμούς της ψυχής μας, **μέσα από το σύστημα της ζωής**, καμιά αρχαιολογική ανασκαφή δεν πρόκειται ούτε μπορεί να τη διασώσει.

Αυτές οι σκέψεις του, μας βοηθούν πιστεύω να καταλάβουμε ποιά αναγκαιότητα τον οδήγησε σ'αυτή του την απόφαση, τι ήταν η αιτία που τον έκανε να θεωρεί αυτό του το τόλμημα σαν την μεγαλύτερη καλλιτεχνική του φιλοδοξία.

Ίσως έτσι μπορεί κανείς να καταλάβει και το θάρρος του.

Στην κρίση περιεχομένου της κοινωνίας μας, σ' αυτές τις στιγμές όπου δοκιμάζονται οι αντοχές μας, τα ορυχεία της μνήμης και της ψυχής είναι η μόνη καταφυγή μας. Κι ο Βαρλάμης δεν περιμένει. Δίνει πρώτος τη δική του ψυχή γι αυτή την ανασκαφή, σκάβοντας και διεισδύοντας ο ίδιος στους εσωτερικούς τόπους, όπου ελπίζει ακέραια, απρόσβλητα και αναλλοίωτα να βρεί "τα σα εκ των σών". Γιατί απ' αυτά τα βαθειά στρώματα όπου τα πολιτιστικά μας ένστικτα κατοικούν εκπέμπονται πεισματικά τα κύματα που διαπερνούν την "πραγματικότητα" και τους αιώνες και "ξεκλειδώνουν" τις δικές μας στιγμές κάθε φορά που η μαγική φράση "ζεί και βασιλεύει" ανοίγει το θησαυροφυλάκιο των πόθων και των ονείρων του Ελληνισμού.

..καθόμουν πάνω σ' ένα μαύρο λιθάρι και ΑΝΑΠΟΛΟΥΣΑ τα κατορθώματα του Μεγαλέξανδρου.. διηγήθηκε κάποτε ο Κωσταντίνος Κανάρης.

Ο Βαρλάμης σκάβει να βρεί τους χιλιάδες διαφορετικούς Αλέξανδρους που ζούν στις καρδιές των ανθρώπων, του λαού μας, και που εγκαταστάθηκαν εκεί δίχως καμμιά ακαδημαϊκή μεσολάβηση και υποστήριξη. Από ψυχή σε ψυχή το "ζεί και βασιλεύει" είναι το κρυφό μυστικό της πεισματικής αντίστασης στο μακροχρόνιο αγώνα της επιβίωσης του έθνους.

Παρακολουθείστε αυτό το φαινόμενο στις αντιδράσεις του Βαρλάμη.

Σε γνωρίζω απο την όψη. Μοναδικός κανόνας στον αγώνα του, στη ζωγραφική του.

Σε γνωρίζω απο την όψη. Και κάθε φορά η σύλληψη μιάς καινούργιας ματιάς του Αλέξανδρου, καταλήγει στη δημιουργία ενός νέου έργου.

Σε γνωρίζω απο την όψη. Μια εργασία, ένας αγώνας πέρα απο τα αισθητικά κινήματα, πέρα απο τα ρεύματα, πέρα απο τους κριτικούς και αναλυτές της Τέχνης, στο βάθος της πιο πικρής αναγκαιότητας. Να σωθεί το έθνος στην ψυχή του.

Το 1983 θα αφιερώσει στον Αλέξανδρο σελίδες απο το βιβλίο του "Μια νύχτα στη Σαντορίνη", διαβάζω από τη σελ. 55.

"και ο Αλέξανδρος, ο μεγάλος μύστης του πολιτισμού μας, μνημένος στη μητριαρχία, ύστερα απο τόσους αιώνες γύριζε στις παλιές μας ρίζες ακολουθώντας τους μύθους..."

Μεσάνυχτα στην καμπίνα ενός τραίνου στη Γερμανία το 1987 ταξιδεύοντας προς το Αννόβερο, *"..θα κάνω το δωμάτιο του Αλέξανδρου. Όχι τον τάφο του, όχι το θάνατο, τη ζωή. Θαβάλω όλη τη δημιουργική δύναμη της Ελλάδος εκεί μέσα. Να βοηθήσουμε και τη βιομηχανία μας, να ανοίξουμε την αγορά δείχνοντας τις ποιότητες που μπορεί να φέρει η σύγχρονη Ελλάδα."* Μέχρι το 1990 κάθε φορά που ο Βαρλάμης θα πλησιάζει ένα βαθύτερο στρώμα αυτής της ανασκαφής του, θα έχουμε κι ένα καινούργιο κύκλο έργων.

Στον 1ο κύκλο. Η σύλληψη της ματιάς του Αλέξανδρου.

Στον 2ο κύκλο θα τον συναντήσει σ' όλη την κλίμακα και τις φάσεις της ηλικίας του. Μικρός, έφηβος, νέος, παλικάρι, βασιλιάς, νικητής, άνθρωπος.

Ο κύκλος αυτός θα κλείσει μ' έναν συγκλονιστικό πίνακα.

Ο Αλέξανδρος 3 μήνες πριν πεθάνει.

"Θέλω να μοιράσω την έννοια του Αλέξανδρου σ' όλους τους Έλληνες. Θέλω να βρώ τον Αλέξανδρο σ' όλες τις αλλοιώσεις του, θέλω να τον "τραβήξω" μέχρι σήμερα, έτσι ώστε να πω: Έλληνες να ο γιός σας. Να το παιδί σας. Γιατί ο γιός του κάθε Έλληνα αν μνηθεί στα νάματα και τα ανοίγματα του πολιτισμού μπορεί να είναι ένας Αλέξανδρος" θα πει στις συναντήσεις μας.

Στον επόμενο κύκλο ο Βαρλάμης θα δει τον Αλέξανδρο μέσα στους τόπους απ' όπου πέρασε και τους πολιτισμούς με τους οποίους συναντήθηκε.

Έπειτα στη σκηνοθεσία που θα εμπνευστεί για να προβάλλει τα βαθειά στρώματα της ανασκαφής του, θα καλέσει το δάσκαλό του, τους φίλους του, τη γυναίκα του, το Βουκεφάλα του, κι έπειτα θα αγγίξει τα προσωπικά του αντικείμενα, τα ρούχα του, το ποτήρι του, το χαλί του, το φυλαχτό του, το τελευταίο του γράμμα.

Το 1991 ο Σταύρος Ξαρχάκος θα βρεθεί απέναντι στους πίνακες. Απέναντι στον Αλέξανδρο. "Είναι αδύνατον να τον παρατηρήσεις, θα πει. Δεν στο επιτρέπει. Σε ακινητοποιεί εκείνος με τη ματιά του, πριν σηκώσεις το βλέμμα σου επάνω του".

Στα εγκαίνια του I.D.E.A. Design Center στην Αυστρία το 1992, ένας ξυπόλητος Αλέξανδρος που στο ένα χέρι του κρατά ένα καρβέλι, υποδέχεται τους Έλληνες επισήμους. Απλός και ταπεινός, μα μ' ένα αθώο αλλά διαπεραστικό βλέμμα στέλνει το μήνυμά του στην Ελλάδα.

Στη φιλική Ελληνική συντροφιά θα πει *"χαθήκαμε γιατί κόψαμε απο τις πηγές μας, εγκαταλείψαμε τη λαϊκή μας παράδοση και τη ζωντανή δύναμη του λαού μας. Απο κεί έρχεται όλη αυτή η αδράνεια και το πέσιμο, αυτή η σαστιμάρα και η αμηχανία"*.

Μια μεγάλη καινούργια σειρά έργων είναι έτοιμη στα τέλη του 1993 και κάθε τόσο,

"βρήκα τον τρόπο να ιεροποιήσω την εικόνα..."

"βρήκα τον τρόπο να τον κρατώ μετέωρο.."

"βρήκα τον τρόπο να εξαυλώσω την εικόνα..."

"ανακάλυψα το μυστικό της αρχαϊκής τεχνικής με το κερί..."

"βρήκα μια καινούργια έκφραση..."

"δουλεύω για να μιλήσει ο Αλέξανδρος..."

Καλοκαίρι του 1994 στο άνοιγμα του "Μεγάρου Αττικής", κτίριο που αρχιτεκτόνησε στην Αθήνα, φέρνει μαζί του από τη Βιέννη έναν Αλέξανδρο.

Αθόρυβα τον κρεμάμε σ'έναν τοίχο. Στην αρχή οι πρώτοι που το αντιλήφθηκαν, κι έπειτα όλοι οι άλλοι μαζεύονται όρθιοι γύρω γύρω από τον πίνακα.

-Ο Μεγαλέξανδρος, ο Μεγαλέξανδρος. -Ποιός τον έφερε; -Τίνος είναι; Πουλιέται; -Υπάρχουν κι άλλοι; Μπορούμε να δούμε;

Ίδια κατάσταση στη Λάρισα την ίδια χρονιά, όπου κρεμάμε απροειδοποίητα 3 Αλέξανδρους στα πλαίσια μιάς άλλης Έκθεσης.

Είναι η ίδια εποχή που η ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ διαλέγει να προβάλλει ένα τίτλο από τη συνέντευξη που έχει δώσει στο δημοσιογράφο Δ. Κουμάνταρο **"Η Ελλάδα δεν άγγιξε ακόμη τον εαυτό της"**, όπου αναλύει το πως στερούμεθα την τεράστια εσωτερική δύναμή μας που μπορούμε να πάρουμε από την επανασύνδεση με την Ιστορία και τον πολιτισμό μας.

"Πρέπει να βρούμε το συνδετικό κρίκο ανάμεσα στους ανθρώπους μας και στην Ιστορία μας, ν'αγγίξουμε και να ενεργοποιήσουμε τη σκεπασμένη μνήμη τους. Να ξεπεράσουμε τα θεάματα και τις επιδείξεις και ν'αρχίσει η δομική ανανέωση του Ελληνισμού."

Και συνεχίζει ασταμάτητα.

Κι άλλα έργα, κι άλλοι δρόμοι για να συναντήσει τον Αλέξανδρο, νέες ιδέες, καινούργιες εκπλήξεις και κάθε φορά κάθε έργο, κάθε νέος Αλέξανδρος μια νέα δύναμη για την ενίσχυση αυτής της θέλησης για την ανασυγκρότηση των δυνάμεων του Ελληνισμού. Με δημιουργικά σχέδια για την οικονομία, για την εκπαίδευση, για την Τέχνη, για την Αρχιτεκτονική, για τον Τουρισμό, για την αγορά, για την ταυτότητα της σύγχρονης Ελλάδας.

Μια τέτοια καλή στιγμή συνέλαβε ο Βαρλάμης την ιδέα του Πύργου του Μεγαλέξανδρου, καθώς ο Δήμαρχος της Έδεσσας, κι όπως φαίνεται στο σύνολό της όλη η πόλη, είχαν ήδη βεβαιωθεί πως ο Αλέξανδρος που δεν τον χωρούσε ολόκληρη η Μακεδονία, πολύ περισσότερο δεν θα μπορούσε να χωρέσει σ'ένα Ακαδημαϊκό και στατικό άγαλμα. Γιατί το πνεύμα και η ορμή του Αλέξανδρου εκδηλωνόταν στην κίνηση, στη δημιουργία, στη ζωή.

Φαίνεται πως η Έδεσσα σαν γενέτειρά του περιοχή και γι αυτό ευαίσθητη, έλαβε και ένοιωσε τα ενεργειακά κύματα αυτής της προσπάθειας του Βαρλάμη, να "ξυπνήσει" τον Αλέξανδρο κι ήρθε αρωγός η λαϊκή ψυχή να συμβάλλει στον αγώνα. Στον Πύργο της Έδεσσας φυλάγεται το απέραντο πνεύμα του Αλέξανδρου και η δημιουργική αναπτυξιακή πολιτική που σχεδιάστηκε θα εκδηλώσει άμεσα τη δύναμη και τη ζωντάνια αυτού του πνεύματος.

Ο Πύργος του Αλέξανδρου έρχεται σε μία εποχή που είναι αναγκαίο να λυθεί η δικαιολογιμένη παρεξηγημένη σχέση της τέχνης με την κοινωνία. Η Τέχνη είναι ένα ζωντανό όργανο του κοινωνικού συνόλου κι όχι προνόμιο των ειδικών, των μορφωμένων του κεφαλαίου και των συλλεκτών. *"Γι'αυτό προσπαθώ με τη δική μου τέχνη να πλησιάσω όσο μπορώ το σύνολο, τους ανθρώπους μου, τους ανθρώπους που είναι σε θέση να αισθάνονται"*, θα πει ο Βαρλάμης.

1996. Χίλια έργα έτοιμα. Η μεγαλύτερη στον κόσμο συλλογή για την θρυλική προσωπικότητα του Αλέξανδρου. Μια σύγχρονη υπεραξία του Ελληνισμού για ν'ασφαλίσει τα μέσα του, να ασφαλίσει την ταυτότητά του και να ανοίξει μέλλον. Μια απίστευτη δικαίωση αυτής της ανασκαφής στην ψυχή του Βαρλάμη.

1.000 Αλέξανδροι. Ποτέ στην ιστορία των ανασκαφών, σκαπάνη δεν έπεσε πάνω σε τόσα πολλά και τόσο πλούσια ευρήματα. Και ποτέ στην ιστορία τα ευρήματα δεν ήταν τόσο ευανάγνωστα και τόσο οικεία για όλους τους ανθρώπους. Τους ανθρώπους που αισθάνονται αλλά δεν τους επιτρέπεται η είσοδος στην επίκαιρη εξέλιξη της Τέχνης.

Αύγουστος 1996 Βιέννη. 100 Έλληνες που ζουν μόνιμα στην Αυστριακή πρωτεύουσα, γιατροί, δικηγόροι, επιχειρηματίες, πανεπιστημιακοί, επισκέφονται το Βαρλάμη στο εργαστήριό του. Θέλουν να δουν τον Αλέξανδρο.

Στιγμές απεριγραπτης συγκίνησης.

Ενας καθηγητής της Νομικής δακρυσμένος τον πλησιάζει και του εκμυστηρεύεται.

"Σ'αυτή την εργασία σας κύριε Βαρλάμη μαζέψατε όλο τον πόνο και τον καημό της Ελλάδος".

"Κι όλη της την ελπίδα" του ανταπάντησε!

Γιάννης Ναζλίδης
Βεργίνα, Οκτώβριος 1996

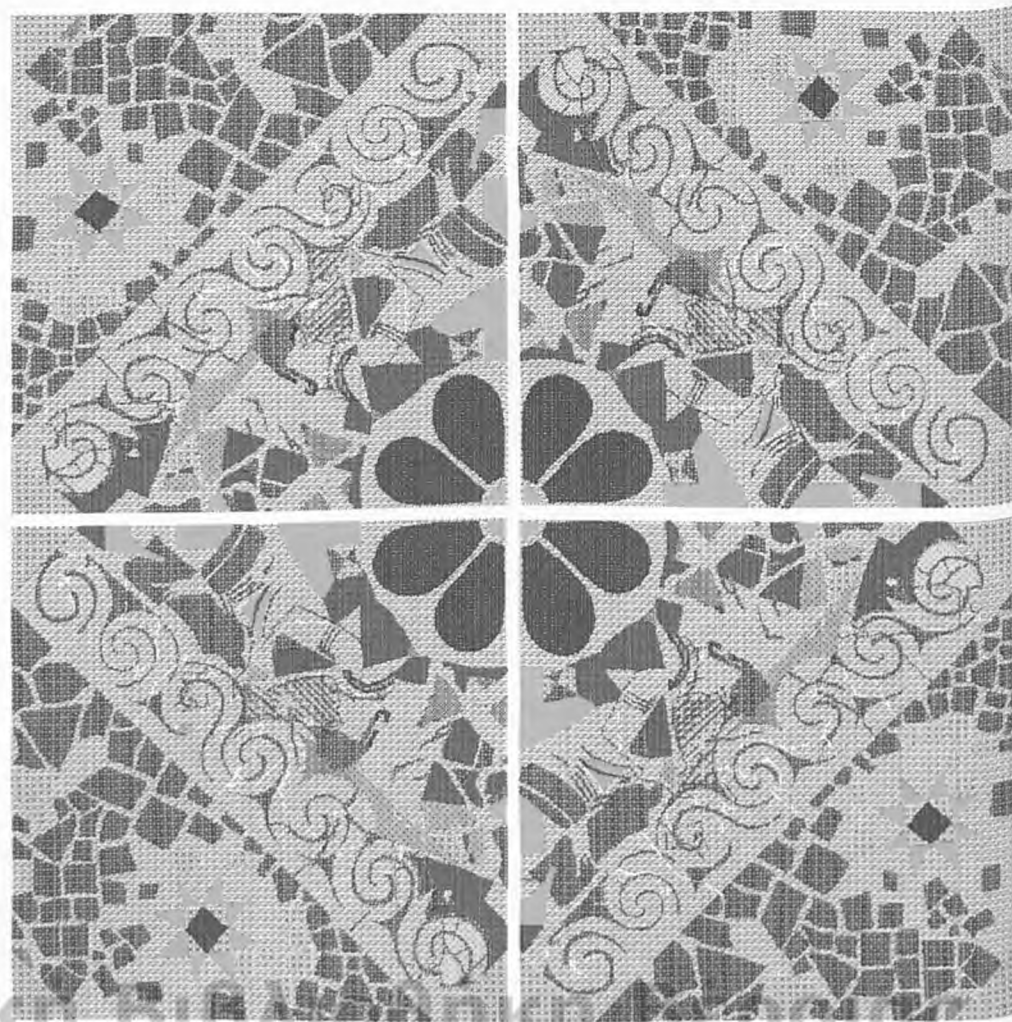

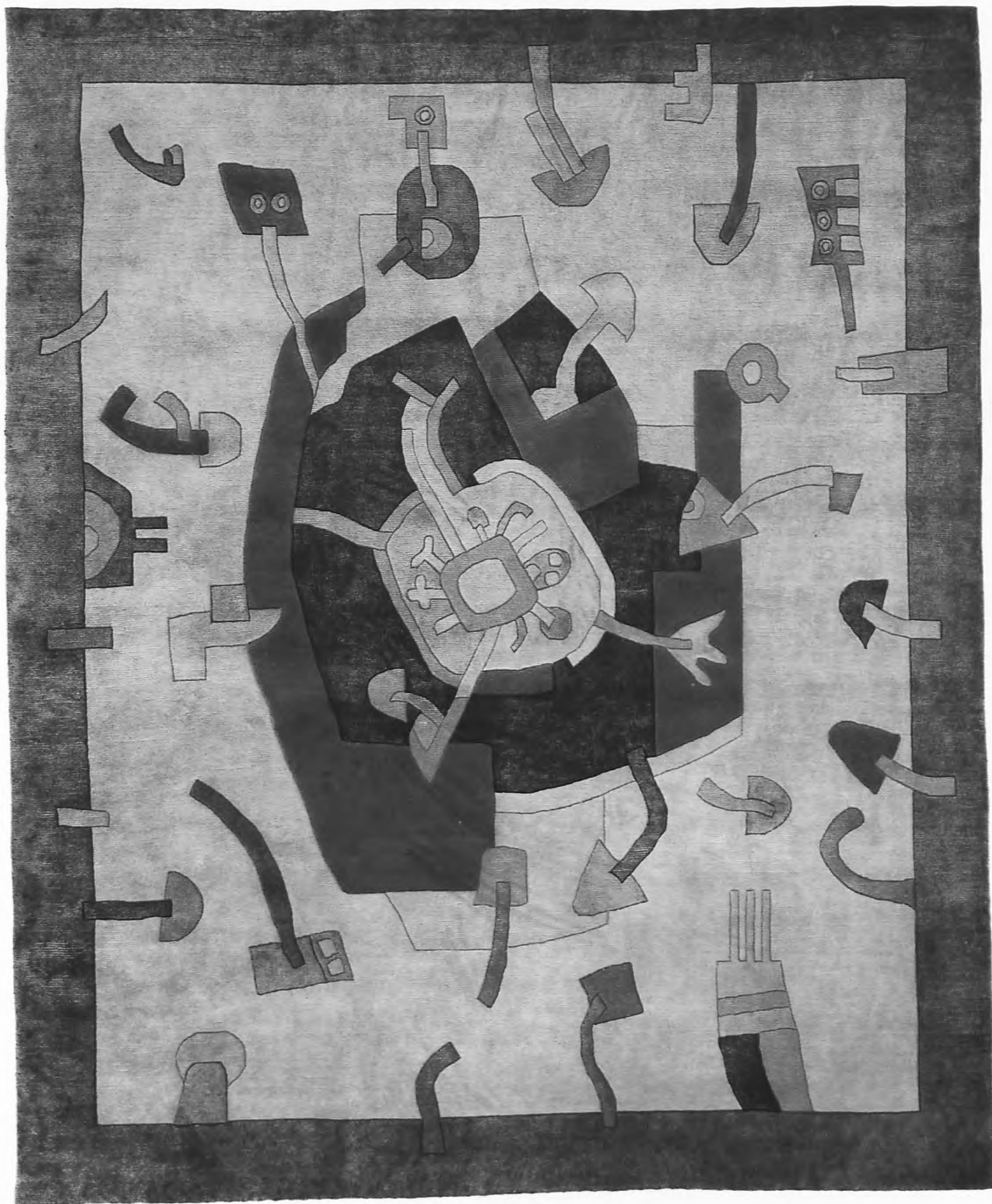
Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Σχέδια του Βαρλάμ για την ΦΙΛΚΕΡΑΜ - JOHNSON, 1994.

Έδεσσα 1996. Το χαλί του Αλέξανδρου. Χειροποίητο χαλί φτιαγμένο στις Ινδίες, σχεδιασμένο από τον Βαρλάμη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

KUNST & DESIGN

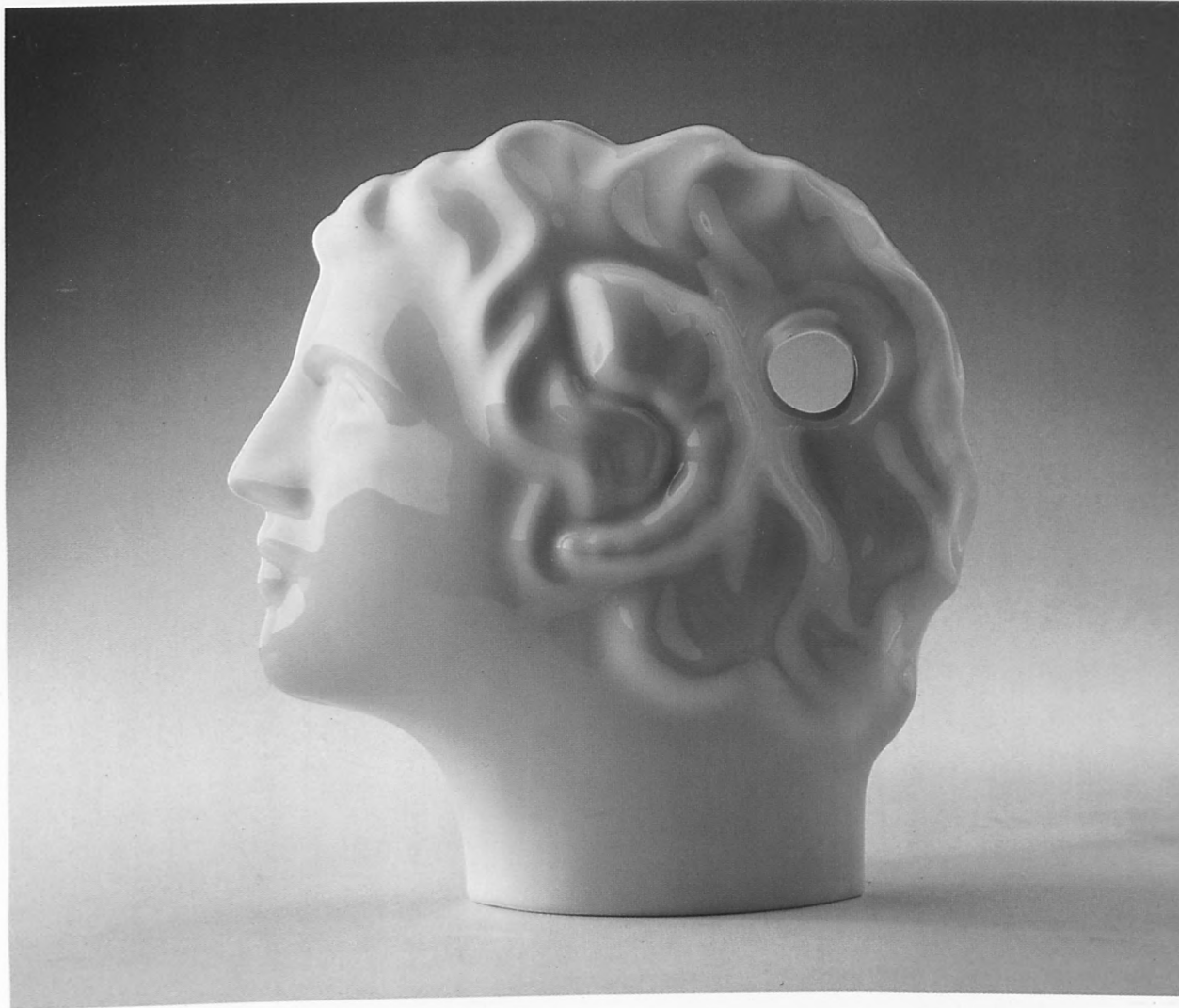

ALEXANDER COLLECTION. Τα κεραμικά της Έδεσσας. Συλλογή ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ σχεδιασμένη από τον Βαρλάμη.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

WARLAMIS DESIGN

NEUE KLASSIK

ALEXANDER, PELLA - vase, pitcher

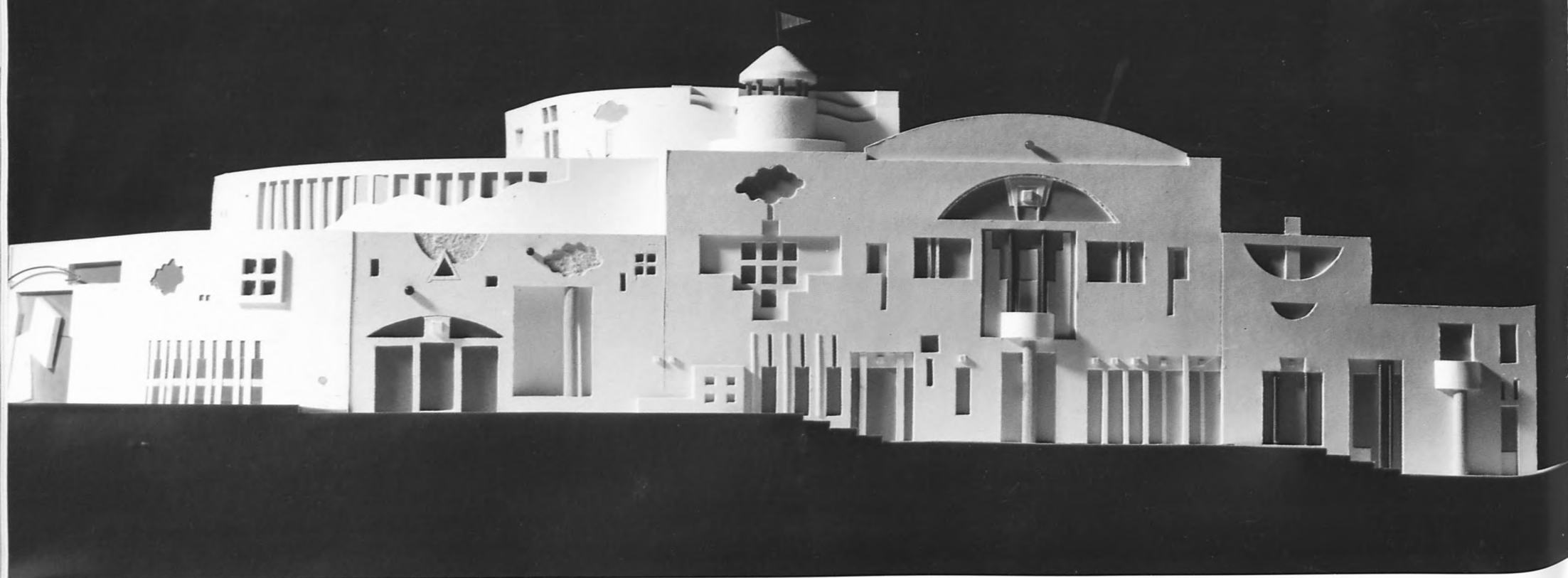
Ο Αλέξανδρος της Έδεσσας - Βάζο.

Η νέα κλασική γραμμή

Ο κύκλος του Αλέξανδρου γεμάτη εκπλήξεις και μικρά μυστικά. Κολόνες - βάza - κανάτες - ποτήρια, αντικείμενα σύμβολα, μας φανερώνουν έναν κόσμο οικείο και απαλό.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

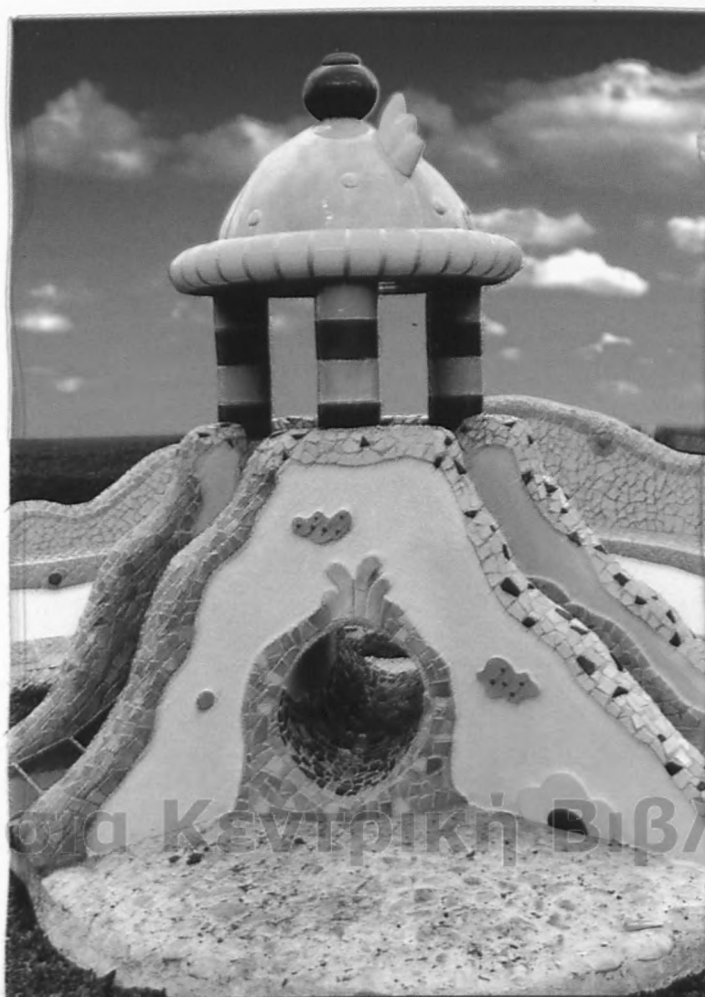
Μακέτα Μεγάρου Αττικής 1989 - Κηφισίας και Κατεχάκη γωνία - αρχιτεκτονική λεπτομέρεια.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

Ο Πύργος του Αττικού Μεγάρου.

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΒΑΡΛΑΜΗΣ

Γεννήθηκε στην Βέροια το 1942. Είναι αρχιτέκτονας, ζωγράφος, γλύπτης, designer, marketing thinker, συγγραφέας. Σπούδασε αρχιτεκτονική και καλές τέχνες και δίδαξε στο πανεπιστήμιο εφαρμοσμένης τέχνης της Βιέννης από το 1974 - 1981. Το 1988 είναι διευθύνων καθηγητής της πειραματικής αρχιτεκτονικής στη διεθνή Ακαδημία του Σάλζμπουργκ. Το πολυσύνθετο έργο του χαρακτηρίζεται από πολυμορφία και σφαιρικότητα.

Ο Βαρλάμης είναι ένας δημιουργός που επιδιώκει την ενορχήστρωση και την μεταφορά των θετικών δυνάμεων της αρχιτεκτονικής, της τέχνης, των αξιών του πολιτισμού και της ιστορίας, στην ζωή, την εκπαίδευση, στην οικονομία, στην αγορά, στην ροή της καθημερινότητας, προκαλώντας ενεργοποίηση και σκηνοθετώντας μία νέα ποιητική ατμόσφαιρα στο σκηνικό των σύγχρονων πόλεων. Ο Βαρλάμης συμβάλλει με τα έργα του και δείχνει ένα δρόμο της επιστροφής της τέχνης στην κοινωνία με έναν τρόπο που να μην αποκλείει κανέναν από την ωφέλεια και την αναζωογονητική της δύναμη και ιδιαίτερα τα παιδιά! Τέχνη της αισιοδοξίας, της φαντασίας, της συμφιλίωσης με την φύση, της χαράς, της ελπίδας μπροστά στο 2000.

Επιλογή από εκθέσεις και έργα στην περίοδο 1978 - 1996

1978 Πρώτο παγκόσμιο αρχιτεκτονικό βραβείο για το έργο της διαμόρφωσης της πλατείας του Brahms στο Αμβούργο.

1980-81 Κτίζει το "ΑΥΘΟΡΜΗΤΟ ΘΕΑΤΡΟ" στην πόλη Eggenburg - Αυστρία.

- Οργανώνει και διευθύνει το διεθνές αρχιτεκτονικό σεμινάριο Σαντορίνης.

- Γράφει την μελέτη "Χρήση και κατάχρηση των ιστορικών μονάδων"
- Εκδίδεται το βιβλίο STANDITENTITAND "Ταύτιση στην πόλη".

1982 "H.A.M.B.U.R.G." Ζωγραφική, Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης της Βιέννης, Palais Liechtenstein.

- Διευθύνει το φεστιβάλ της Βιέννης "Τέχνη και Πόλη".

1983 "ΑΤΟΜΟ ΚΑΙ ΠΟΛΗ" Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης του Αμβούργου. Ζωγραφική και σχέδια.

- "ΑΞΙΟΓΡΑΦΑ" Ντοκουμέντα της 15ετούς εργασίας στο Αιγαίο-Σαντορίνη. Πίνακες, σχέδια, ντοκουμανταίρ, φιλμ, αρχείο.

1984 "BIG RED". Επεμβάσεις στα συστήματα επικοινωνίας σε κεντρικά σημεία Ευρωπαϊκών πόλεων.

1985 "UNE CITE IMAGINAIRE". Μία μαγική πόλη, Εθνικό Μουσείο Αρχιτεκτονικής της Γερμανίας D.A.M.- Φρανκφούρτη.

1986 "ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΑΣ" Μελέτη ανάθεση του Δήμου της Βιέννης.

1988 Διαλέξεις σε Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια.

- Δημοσιεύσεις (Bauwelt, Daidalos, Architectur Actuell, Hauser, κ.α.). Διαλέξεις σε Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια.

- "ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΕΧΝΗΣ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ": Πολύμορφη δημιουργία για την εισαγωγή των παιδιών στο πολιτιστικό περιβάλλον μέσω της τέχνης.

- "ΔΙΕΘΝΕΣ ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΣΑΛΖΜΠΟΥΡΓΚ": Διευθύνει την Θερινή Ακαδημία Αρχιτεκτονικής σε συνεργασία με τον Hüntertwasser και τον Eibl Eibesfeldt.

1989 "LA FIN DEL L' ATLANTIDE" Ζωγραφική (Grand Palais, Paris)

- KINDESTADT HIETZING (Σχεδιάζει αυτόνομους χώρους για παιδιά).

1990-92 "ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ" Ζωγραφική. Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης.

- "CHILDRENS MUSEUM PROGRAMME" Σχεδιάζει και δημιουργεί το παιδαγωγικό πρόγραμμα για το παιδικό δωμάτιο (έπιπλα, χαλιά, παιχνίδια κλπ).

- "ΟΥΤΟΠΙΚΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ" Ζωγραφική, εγκατάσταση. Ζάππειο Μέγαρο, Αθήνα.

- "ΣΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ" Ζωγραφική, εγκατάσταση Καστέλλο-Κάστρο των Ιπποτών, Ρόδος.

- "ΑΠΟ ΤΗΝ ΒΑΒΕΛ ΩΣ ΣΗΜΕΡΑ" Ζωγραφική. Πύργος του Άιφελ, Παρίσι.

- "ART AND DESIGN". Ζωγραφική, σχέδια, εφαρμογές, εγκαταστάσεις.

- Εκθέσεις New York, Los Angeles, Tokyo, Milano, Köln, Frankfurt.

- "ΤΕΧΝΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ". Έκθεση - Εγκατάσταση. Technisches Museum Wien.

- I.D.E.A Design Center. Σχεδιάζει, ιδρύει, κτίζει και διευθύνει το μεγαλύτερο ιδιωτικό Design Center στην Ευρώπη.

- "ΤΕΧΝΑΣΜΑΤΑ". Ζωγραφική. Γκαλερί TITANIUM Αθήνα.

1993 "ΑΤΤΙΚΟ ΜΕΓΑΡΟ". Αποπεράτωση του κτιρίου που αρχιτεκτονόε Κηφισίας και Κατεχάκη, Αθήνα.

- "ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ". Έκθεση στη γκαλερί Campo and Campo. Αμβέρσα, Βέλγιο.

- "ΧΩΡΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΟΤΗΤΑΣ". Installation στην LINEART (Gent), Βέλγιο.

- "NEW AGE DESIGN". Έκθεση στο Convention Center, Νέα Υόρκη.

- "BILL CLINTON CHAIR". Σχεδιάζει και δημιουργεί την καρέκλα για τον πρόεδρο των Ηνωμένων Πολιτειών.

1994 "ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ". Συνεργάζεται με μονάδες υγείας για την δημιουργία θεραπευτικών αρχιτεκτονικών χώρων.

- "KUNST FORUM". Οργανώνει και διευθύνει το πρώτο project την "τριλογία της πέτρας".

- "ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΗΣ ΣΑΝΤΟΡΙΝΗΣ". Ιδρύει την Παγκόσμια Οικολογική Ακαδημία της Σαντορίνης σε συνεργασία με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό

- MED-CAMPUS της E.O.K.

- "GOOD MORNING". Σχεδιάζει και κτίζει τον ηχομονωτικό τοίχο τέχνης "Good morning" στο Gmund της Αυστρίας μήκους 1500μ.

- "LIVING IN EUROPE": Design, η νέα οικονομία αξιών, διαλέξεις και εκθέσεις σε χώρες της Ανατολικής Ευρώπης (Τσεχία, Σλοβακία κ.λ.π.).

- "VIENNA CARPET COLLECTION". Σχεδιάζει και δημιουργεί την σειρά από 60 χαλιά σε διάλογο με την Βιεννέζικη σχολή.

1995 "ZOORELLA". Σχεδιάζει και κτίζει στον χώρο των κήπων του παλατιού της Βιέννης (Schonbrunn), τον παιδότοπο για την προσχολική ηλικία.

- "ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ". Ο Οικουμενικός Πατριάρχης του αναθέτει την εικονογράφηση της Αποκάλυψης, έκθεση που παρουσιάζεται εν πλώ στο πλοίο "ΠΡΕΒΕΛΗ".

- "ΕΠΟΥΛΩΣΗ", έργο αρχιτεκτονικής διαμόρφωσης και μετατροπής ενός εγκαταλελειμμένου ορυχείου σε χώρο για καλλιτεχνικές δράσεις στην πόλη Schrems της Αυστρίας.

1996 "VISIONARY LANDSCAPE" στο Τόκυο (SANGETSU), καλεσμένος να δώσει μια μεγάλη λύση στο λιμάνι του Τόκυο.

- Δίδαξε ως Gastprofessor στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Πολυτεχνείου της πόλεως Βίνο της Τσεχίας.

- "1000 ιδέες για την Ευρώπη", γράφει το βιβλίο "1000 ιδέες για την Ευρώπη" προσκεκλημένος από το Υπουργείο Εξωτερικών της Αυστρίας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Δημοσιεύσεις του και εργασίες του φιλοξενούνται στα μεγαλύτερα περιοδικά τέχνης, αρχιτεκτονικής και design του κόσμου (Casa Vogue, Ambiente, Abitare, SchÖner Wohnen, Angeles, Matter, The Advocate, The New York Times, Bauwelt, DAIDALOS, Living, Spiegel, Elle κ.α.)

"ΜΕΓΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ". Εδώ και 10 χρόνια δουλεύει εντατικά, αναζητώντας τη ματιά, την ψυχή και το πνεύμα του ΜΕΓΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Η εργασία αυτή θα πρωτοπαρουσιαστεί το 1997 στη Θεσσαλονίκη με τη μορφή μιάς πολυσύνθετης εικαστικής έκθεσης με ιστορικό χορηγό την Πολιτιστική Εταιρεία Επιχειρηματιών Βορείου Ελλάδος και την στήριξη Ελληνικών Τραπεζών και της Ειδικής Τιμητικής Επιτροπής Δημάρχων της Βορείου Ελλάδος.

I.D.E.A.
INTERNATIONALES DESIGNCENTER

Με τον ΒΑΡΛΑΜΗ συνεργάστηκαν οι :

Prof. Heide Warlamis

Dipl. Ing. Αλεξία Κυριακούλη

Mag. Arch. Karin Antoni

Mag. Arch. Bernhard Bubestinger - Antoni

Mag. Arch. Ruth Reischer

Mag. Arch. Christian Oberbauer

Gabriele Engelhardt

Mag. Arch. Peter Reischer

Mag. art. Theresa Reischer

Mag. art. Beate Seckauer

Daphne Warlamis

Philipp Antoni

Μάγδα Ναζλίδου

Μαίρη Τσιράκογλου-Ναζλίδου

Παναγιώτα Δημητροπούλου

Αστέρης Νένος

Πάυλος Τροχόπουλος

Στέλιος Χατζής

Γιάννης Ναζλίδης

Copyright καταλόγου

Δήμος Έδεσσας - Δημοτική Επιχείρηση "ΚΑΤΑΡΡΑΚΤΕΣ ΕΔΕΣΣΑΣ"
και ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ ΒΕΡΓΙΝΑΣ

Lay out

I.D.E.A. Design Center - ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ ΒΕΡΓΙΝΑΣ,
με την καλλιτεχνική συνεργασία του ΣΠΥΡΟΥ ΤΣΙΛΙΓΚΙΡΙΔΗ - GRAFIC BOX

Photo - slides

Christian Oberbauer

Φίλμς - Διαχωρισμοί

I.D.E.A. - Wien , Reptime A.E.

Εκτύπωση

Σχήμα & Χρώμα

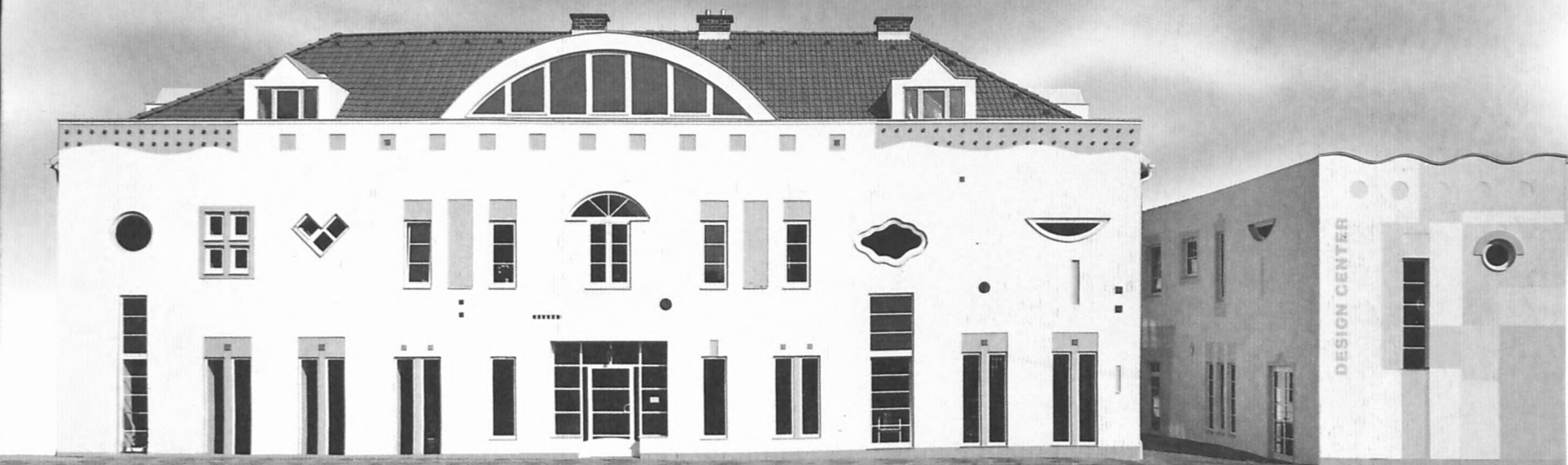
Καλλιτεχνική επιμέλεια

ΚΕΝΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ ΒΕΡΓΙΝΑΣ

Τηλ.: 0331/ 92 108 • Fax: 0331/ 92 297 Βεργίνα

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

I.DE.A. Το Διεθνές Κέντρο Design του Βαρλάμ στην Αυστρία - I.DE.A. International Design Center

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας